

နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ

နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် - ပထမတွဲ

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း၊ သမာဓိထူထောင်သင့်ပုံပိုင်း

အာနာပါနုဿတိသမာဓိပိုင်း၊ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း

ပာ:အောက်တောရဆရာတော်

နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ

နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် - ပထမတွဲ

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း၊ သမာဓိထူထောင်သင့်ပုံပိုင်း

အာနာပါနုဿတိသမာဓိပိုင်း၊ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း

မားအောက်တောရေဆရာတော်

နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ

နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် - ပထမတွဲ

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း၊ သမာဓိထူထောင်သင့်ပုံပိုင်း

အာနာပါနဿတိသမာဓိပိုင်း၊ ရှုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း

ဟားအောက်တောရေဆရာတော်

သမ္မဒါနံ ဓမ္မဒါနံ ဇိနာတိ၊
သမ္မရသံ ဓမ္မရသော ဇိနာတိ။
သမ္မရတိ ဓမ္မရတိ ဇိနာတိ၊
တဏှက္ခယော သမ္မဒုက္ခံ ဇိနာတိ။

ဒါနအားလုံးကို ဓမ္မဒါနက အောင်နိုင်၏။
အရသာအားလုံးကို တရားအရသာက အောင်နိုင်၏။
ဓမ္မလျော်ဖွယ်အားလုံးကို တရား၌ ဓမ္မလျော်ခြင်းက အောင်နိုင်၏။
ဒုက္ခအားလုံးကို တဏှာကုန်ခြင်းက အောင်နိုင်၏။

စိရံ တိဋ္ဌတု သဒ္ဓမ္မော၊ ဓမ္မေ ဟောန္တု သဂါရဝါ။

ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမ သာသနာတော်သည်
အခွန်ရှည်စွာ တည်ပါစေသတည်း။
သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ၌ ရိုသေလေးစားခြင်း ရှိကြပါစေကုန်သတည်း။

ဓမ္မဒါန

ဟားအောက်တောရ၌ ဓမ္မဒါနအဖြစ် အသုံးပြုရန် အတွက်သာ ဖြစ်သည်။

ဤကျမ်းစာကို မည်သူမဆို ကူးယူခွင့် ပုံနှိပ်ခွင့် ရှိသည်။

First Edition

Copyright ©1998 Pa Auk Sayadaw

This book belongs to the Public Domain and may be reproduced without any further permission from the author.

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ
နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် - ပထမတွဲ
မာတိကာ

	စာမျက်နှာ	စာမျက်နှာ
နိဒါနကဏ္ဍာ	A	မဟာနမက္ကာရ - ဗုဒ္ဓပဏာမ
		1

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း

ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ်အကြောင်း	2	ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယဉာဏ် (၅) ပါး	31
ဥပနိသသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	2	ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဝယဉာဏ် (၅) ပါး	31
အနုဿဝ နှင့် အာကာရပရိဝိတက္က	6	ပြည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ မှတ်ချက်	32
ပစ္စုပ္ပန်	7	သတိပြု၍ မှတ်သားရန်	33
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဟူသည်	8	ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်ပိုင်း၌	
ဣတိ ရူပံ - ဣတိ ဝေဒနာ . . .	9	အနုယဉာဏ်ဖြင့် ရှုပုံ	34
ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော ။ ပ ။ ဣတိ		နိရောဓေ အဓိမုတ္တတာ = ခဏနိရောဓ၌	
ဝိညာဏဿ သမုဒယော . . .	12	ညွတ်ကိုင်းရှိုင်းမှု	37
ရူပက္ခန္ဓာ၏ သမုဒယကို ရှုပုံ	13	ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံတရားများ	37
ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် ကောက်နုတ်ချက်		ဉာတ တရား နှင့် ဉာဏ တရား	38
အတိတ်အကြောင်းတရား ငါးပါး	14	ဣတိ ရူပဿ အတ္တင်္ဂမော ။ ပ ။ ဣတိ	
ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရား ငါးပါး	15	ဝိညာဏဿ အတ္တင်္ဂမော	39
ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရား ငါးပါး	16	အနုပ္ပါဒနိရောဓ	40
အနာဂတ်အကျိုးတရား ငါးပါး	16	အာသဝက္ခယသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	42
အဓွန့်ကာလ သတ်မှတ်ပုံ	17	အဋ္ဌကထာအဖွင့်များ - ပထမအဖွင့်	43
ဧကဒေသတော ဇာနိတဗ္ဗံ	17	အဋ္ဌကထာ - ဒုတိယအဖွင့်	44
ယင်းသို့ သိနိုင် မြင်နိုင်ပါ့မလား?	18	အဋ္ဌကထာ - တတိယအဖွင့်	46
နိဗ္ဗတ္တိ ပဿိတဗ္ဗာ	19	အဋ္ဌကထာ စတုတ္ထအဖွင့် - ကေစိဝါဒ	46
ရှုကွက်အတိုချုပ် ညွှန်ကြားချက်	20	အဋ္ဌကထာ - ပဉ္စမအဖွင့်	46
မည်ကဲ့သို့သော ကံပါနည်း	22	ခဒိရပတ္တသုတ္တန် နှင့် ကုဋ္ဌာဂါရသုတ္တန်	
ခေတ္တရပ်နား၍ စဉ်းစားကြည့်ပါ	24	တရားတော် ကောက်နုတ်ချက်	47
အနုယဉာဏ်ဖြင့် အတိတ် အနာဂတ်၌ ရှုပုံ	25	ဝဇ္ဇသစ္စာ - ဝိဝဇ္ဇသစ္စာ	49
တိုက်တွန်းချက်	27	ဒုက္ခအရိယသစ္စာတရား	50
ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် ကောက်နုတ်ချက်	28	ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသည်	50
လိုရင်းမှတ်သားရန်	29	အဘိညာဏ်နှင့် ဝိပဿနာ	52

အနုသယသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	54	ဗောဓိကထာ ကောက်နုတ်ချက်	116
မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	56	ဂေါတမကစေတီယသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	119
အနုတ္တလက္ခဏသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	56	ဒုတိယအရိယသာဝကသုတ္တန်	121
သမုဒယအရိယသစ္စာတရား	58	ကောသမ္ဘိသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	125
တိတ္ထာယတနသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	59	စဉ်းစားနှိုင်းချိန်တော်မူပါ	128
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၌ သစ္စာဖွဲ့ပုံ	59	အမြတ်ဆုံးစကားတော်	131
နာနာက္ခဏိကကမ္မ၏ စွမ်းအင်	62	ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တန် - ရှင်းလင်းချက်	132
ဒုက္ခသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာ	63	ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တန်	133
မဟာနိဒါနသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	74	အတိတ်ကိုလိုက်ပုံ	135
လောကီပရိညာ သုံးပါး	76	အတိတ်ကိုမလိုက်ပုံ	136
ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၏ ညွှန်ကြားချက်	77	အနာဂတ်ကို မျှော်ပုံ	137
လောကုတ္တရာ ပရိညာ သုံးပါး	86	အနာဂတ်ကို မမျှော်ပုံ	138
ကစ္စာနဂေါတ္တသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	88	ဟောတော်မူလိုရင်း	139
လောကသမုဒယ - လောကနိရောဓ	89	ပစ္စုပ္ပန်၌ တဏှာ-ဒိဋ္ဌိ တို့က ဆွဲငင်ပုံ	140
အနွယ်ဉာဏ်ဟူသည်	92	ပစ္စုပ္ပန်၌ တဏှာ-ဒိဋ္ဌိတို့က မဆွဲငင်ပုံ	141
ဝိပဿနာဉာဏ်၏ နောက်သို့		ဤဒေသနာတော်၏ ဆိုလိုရင်း	142
အစဉ်လိုက်သော အနွယ်ဉာဏ်	93	ရရှိလာသည့် ဥပဒေသ	143
လောကီစတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိ	93	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် ကောက်နုတ်ချက်	144
ရှေးမထေရ်မြတ်ကြီးတို့၏ ဆွေးနွေးပွဲ	94	လောကီယဘာဝနာ၏ စွမ်းအား	146
မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	97	ကာလတ္တယအနိစ္စ (ဒုက္ခ - အနတ္တ) သုတ္တန်	148
အမေး နှင့် အဖြေများ	98	ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တန်၌ ဆိုလိုသော ပစ္စုပ္ပန်	149
သမ္ပတိ ဒိဋ္ဌ သင်္ခါရ၊ သမ္ပတိ အဒိဋ္ဌ သင်္ခါရ	100	အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် သတ်မှတ်ပုံ	151
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားတော် ဟူသည်	102	ပါဠိတော်ဘာသာပြန်	151
ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၌ လာရှိသော		သုတ္တန္တပရိယာယနည်း	152
တဒန္တယတရားများ	103	အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသနည်း	152
အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်၏ နောက်သို့		သိသင့်သောအချက် တစ်ရပ်	153
အစဉ်လိုက်သော အနွယ်ဉာဏ်	104	နောက်တစ်နည်းဖွင့်ဆိုပုံ	154
ဝိဘင်းပါဠိတော်မှ ကောက်နုတ်ချက်	107	အဒ္ဓါ (= ဘဝ) ဟူသော အဓိပ္ပာယ်	154
အပရိဇာနနသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	109	သဘာဝဥတု-အာဟာရ ဧကဥတု-အာဟာရ	156
လောကီ ဉာတပရိညာ	110	စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၏ သန္တတိ	158
လောကီ တိရဏပရိညာ	111	ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၏ သန္တတိ	158
လောကီ ပဟာနပရိညာ	112	သမယ၏ အစွမ်းဖြင့် အတိတ်-အနာဂတ်-	
လောကုတ္တရာ ပရိညာ သုံးပါး	112	ပစ္စုပ္ပန်ရုပ် ယူဆပုံ	159
အလောင်းတော်သည်		ခဏအားဖြင့် အတိတ်-အနာဂတ်-ပစ္စုပ္ပန် ခွဲပုံ	160
ကုဋေသုံးသန်းခြောက်သိန်းသော		တစ်နည်းဖွင့်ဆိုပုံ	160
မဟာဝဇီရဝိပဿနာတရား ပွားတော်မူခြင်း	114	မုချနှင့် ပရိယာယ်	161

နာမ်ပိုင်း၌ အတိတ်-အနာဂတ်-ပစ္စုပ္ပန် ခွဲပုံ	161	ဒုတိယ မဟာပဒေသတရား	175
ဘူတံ ဘူတတော ပဿတိ	162	တတိယ မဟာပဒေသတရား	175
မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	164	စတုတ္ထ မဟာပဒေသတရား	176
သာသနာမဏ္ဍိုင်ကြီးများ	168	အနုလောမကပ္ပိယ = သုတ္တာနုလောမ	177
၁။ သုတ္တ	168	၃။ အာစရိယဝါဒ	177
ဘုရားကို ပယ်နေသူ	169	၄။ အတ္တနောမတိ	179
ဘုရားရှင်တို့၏ စကားတော်ဟူသည်	170	သာသနာကို ဖျက်ဆီးနေသူ	179
၂။ သုတ္တာနုလောမ	172	သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘာသိတ တရားတော်	180
ဝိနည်းမဟာပဒေသတရား လေးပါး	172	ဓမ္မ - အဓမ္မ	180
သုတ္တန်မဟာပဒေသတရား လေးပါး	174	ဆန်းစစ်ပါ	181
ပထမ - မဟာပဒေသတရား	174	ဘိက္ခုသုတ္တန်	185

သမာဓိထူထောင်သင့်ပုံပိုင်း

သမာဓိကို ထူထောင်ပါ	186	၂။ သမူဟယန = ရုပ်အပေါင်းအစုအတုံးအခဲ	216
သမာဓိသုတ္တန်များ	187	၃။ ကိစ္စယန = ရုပ်လုပ်ငန်းကိစ္စအတုံးအခဲ	217
မဟာဂေါပါလကသုတ္တန် - အဆိုတစ်ရပ်	189	လိုက်နာရမည့်တာဝန်	217
စိတ္တဝိသုဒ္ဓိမှ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိသို့	191	နာမ်ယန (၄) မျိုး	217
ခဏိကသမာဓိ	192	၁။ သန္တတိယန = နာမ်အစဉ်အတန်းအတုံးအခဲ	218
မဟာဋီကာဆရာတော်၏ အဆို	192	၂။ သမူဟယန = နာမ်အပေါင်းအစုအတုံးအခဲ	218
သမထယာနိကလမ်း	194	၃။ ကိစ္စယန = နာမ်လုပ်ငန်းကိစ္စအတုံးအခဲ	219
သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိကလမ်း	195	၄။ အာရမ္မဏယန = အာရုံယူမှုအတုံးအခဲ	220
ယေဘုယျဟု မှတ်ပါ	196	သမ္မသနစာရခေတ် သုံးမျိုး	223
အကြောင်းပြချက်	196	ဧကဒေသ = တစ်စိတ်တစ်ဒေသ	224
အထူးသတိပြု၍ မှတ်သားရန်	198	ပရိညာနယ် ကွာဟချက်ရှိပုံ	226
သမထပိုင်း - ခဏိကသမာဓိ	199	ဋီကာ အဖွင့်များ	227
ဝိပဿနာပိုင်း - ခဏိကသမာဓိ	201	တစ်စိတ်တစ်ဒေသ = တစ်ချို့တစ်ဝက် ယူဆပုံ	230
ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာ-သမာဓိ	203	တစ်စိတ်သားခန့်	232
လိုရင်းအချုပ် မှတ်သားရန်	206	နာမ်လောက	232
လက္ခဏာရေး သုံးတန်	207	ထပ်မံစဉ်းစားရန် အချက်တစ်ရပ်	233
အနတ္တရောင်ခြည်တော်	209	မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပြည့်ပါရဲ့လား	234
အကြောင်းပြချက်	212	သမာဓိသည် အနှစ်သာရလော?	236
ရုပ်ယန = ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ သုံးမျိုး	213	တိပရိဝဋ္ဌ ဓမ္မဒေသနာ	237
၁။ သန္တတိယန = ရုပ်အစဉ်အတန်းအတုံးအခဲ	214	သမာဓိသည် သာသနာတွင်းတရား မဟုတ်	239

အာနာပါနဿတိသမာဓိပိုင်း

ကာယာနုပဿနာ အာနာပါနပဗ္ဗ ပါဠိတော်	240	ပရိကမ္မနိမိတ်	274
ကာယာနုပဿနာ အာနာပါနပဗ္ဗ		(စ) အာနာပါနဿတိသမာဓိ၏	
ပါဠိတော်အနက်	241	ညစ်နွမ်းကြောင်း ဥပက္ကိလေသ (၁၈) ပါး	275
အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း	244	ပထမ ဆက္က - အပြစ် (၆) ပါး	275
အာနာပါနချီးမွမ်းခန်း	245	အဿာသ-ပဿာသ အယူအဆ	276
အသေစနက - သုခဝိဟာရ	246	ဒုတိယ ဆက္က - အပြစ် (၆) ပါး	277
အာနာပါန-ပြည်တည်ခန်း	247	တတိယ ဆက္က - အပြစ် (၆) ပါး	278
တစ်နည်းဆိုရသော်	249	(ဆ) သိအောင် အားထုတ်ရမည့် အချက်	279
အမြတ်ဆုံး ပူဇော်မှု	250	အာနာပါနလုပ်ငန်းခွင်သို့ ချဉ်းကပ်ပုံ နှစ်မျိုး	280
ဆိုလိုရင်းနှင့် အကြောင်းပြချက်	252	မေးမြန်းဖွယ်ရာ အချက်များ	282
တောမင်းသစ်နှင့် တူသူ	253	ထိုသို့ အားထုတ်ကောင်းပါသလား	283
အရည - ရုက္ခမူလ - သုညာဂါရ	254	ထပ်မံ မေးမြန်းဖွယ် အချက်တစ်ရပ်	284
ဣရိယာပုတ် ရွေးချယ်မှု	255	သမာပတ်နှင့် ဝိပဿနာ	285
သော သတောဝ အဿသတိ၊		စမ်းသပ်ကြည့်ပါ	287
သတောဝ ပဿသတိ	256	ပဉ္စသန္တိက = အဆစ်အပိုင်း ငါးရပ်	288
ပထမ စတုက္က	256	နှလုံးသွင်းပုံ အစီအစဉ်	289
ဒုတိယ စတုက္က	257	ဂဏနာ = ရေတွက်နည်း	290
တတိယ စတုက္က	258	စပါးခြင်သမား ရေတွက်နည်း	291
စတုတ္ထ စတုက္က	259	နွားကျောင်းသား ရေတွက်နည်း	293
အထူးသတိပြုရမည့် အချက်များ	260	ဘာဝနာပြည့်စုံအောင် ကျင့်နည်း	294
(က) သတိပဋ္ဌာန် လေးပါး ခွဲပုံ	260	အဘယ်မျှကြာအောင် ရေတွက်ရမှာလဲ?	295
(ခ) ဈာန်လမ်းသာ ဖြစ်သည်	260	၁။ အရှည် - ၂။ အတို	295
(ဂ) အဿာသ-ပဿာသ (၂) မျိုး	261	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်	295
(ဃ) အရောင်နှင့် လက္ခဏာကို နှလုံးမသွင်းရ	262	ပကတိသော ဝင်သက်လေ-ထွက်သက်လေမှ	
အကြောင်းကား ဤသို့ ဖြစ်၏	263	ဘာဝနာစိတ် ဆုတ်နစ်သွားပုံ	298
ပရမတ္ထသစ္စာနယ်၌ အရှည် အတို မရှိ	263	ဥပေက္ခာ ဖြစ်ပုံ-တည်ပုံ	299
သာမညလက္ခဏာကို နှလုံးမသွင်းသင့်ပုံ	265	ဒီယံ (ရသံ) အဿာသပဿာသာ ကာယော	299
သိထားသင့်သော အကြောင်းပြချက်	265	ဥပဋ္ဌာနံ သတိ = သတိထင်မှု	300
ခန္ဓာငါးပါးဟူသည် ဘာလဲ?	267	အနုပဿနာ ဉာဏံ = အဖန်ဖန်ရှုခြင်းသည်	
အဿာသ-ပဿာသ	268	ဉာဏံ မည်၏	300
အဿာသ-ပဿာသ ကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်	268	ကာယသည် ဥပဋ္ဌာန မည်၏၊ သတိ မမည်	301
ဈာနကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ်	269	တံ ကာယံ အနုပဿတိ	302
မဟာဋီကာ၏ အဆိုအမိန့်	271	အရေးကြီးလှသော အယူအဆတစ်ရပ်	302
ပညတ်-ပရမတ်	273	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၏ မိန့်ဆိုတော်မူချက်	304
(င) နိမိတ် (၃) မျိုး	274	လုပ်ငန်းခွင် ရှေ့သို့ဆက်ရန်	305

သဗ္ဗကာယ ပဋိသံဝေဒီ	306	ပြည့်စုံရမည့် တရားသုံးပါး	343
ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၏ မိန့်ဆိုတော်မူချက်	307	ဒီဃဘာဏက မဇ္ဈိမဘာဏကတို့၏	
သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ-ပုဒ်ကို ဓာတ်ခွဲပုံ	308	ဆိုဆုံးမချက်	343
သိက္ခတိ - ထည့်၍ ဟောရခြင်းအကြောင်း	310	ဌပနာခေတ်သို့ ဆိုက်ပြီ	344
အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမိ-ဟု		တစ်ခုတည်းသော ဘာဝနာစိတ်၏	
အနာဂတ်ဝိဘတ်ဖြင့် ဟောတော်မူရခြင်း၏		အာရုံ ဖြစ်နိုင်ပုံ	346
အကြောင်းရင်း	311	အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်ရပုံ	347
အနုဗန္ဓနာနည်း	312	နိမိတ်ဝေးကွာနေသော်	348
ပရိလောပမာ = သူ့ဆွံ့ ဥပမာ	315	အရောင်နှင့် လက္ခဏာကို နှလုံးမသွင်းရ	349
ဒေါဝါရိကူပမာ = တံခါးစောင့် ဥပမာ	316	သမ္ပါယ အသမ္ပါယ (၇) ပါး	351
ကကစ္စပမာ = လွှဲ ဥပမာ	316	၁။ အာဝါသ = နေရာ	351
ပဿမ္ဘယံ = ငြိမ်းအောင်ကျင့်ပုံ	319	၂။ ဂေါစရဂါမ = ဆွမ်းခံရွာ	352
ဩဠာရိက - သုဋမ - ပဿဒ္ဓိ	320	၃။ ဘဿ = စကားပြောမှု	352
အကြောင်းပြချက်	322	တိရစ္ဆာန်ကထာသုတ္တန်	352
ဩဠာရိက - သုဋမ	323	၄။ သပ္ပိယပုဂ္ဂလ - အသပ္ပိယပုဂ္ဂလ	355
ဒီဃဘာဏက-သံယုတ္တဘာဏကတို့၏ အဆို	323	၅။ ဘောဇန = အစာအာဟာရ	355
မဇ္ဈိမဘာဏကတို့၏ အဆို	324	၆။ ဥတု = ရာသီဥတု	355
ခပ်သိမ်းသော မထေရ်မြတ်တို့၏		၇။ ဣရိယာပုထ်	356
တူညီသောဝါဒ	324	အပ္ပနာကောသလ္လ တရား (၁၀) ပါး	357
ဝိပဿနာပိုင်း၌ အဆင့်ဆင့် ငြိမ်းပုံ	324	၁။ ဝတ္ထုကို သန့်ရှင်းအောင် ပြုခြင်း	357
ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်၏ ရှင်းလင်းချက်	326	၂။ ဣန္ဒြေ ညီမျှအောင်ပြုခြင်း	358
ထပ်မံ ရှင်းလင်းချက်များ	330	သဒ္ဓါလွန်နေသော်	360
ဘာဝနာဖြစ်ပုံ = ကောင်းစွာ ဆောင်ထားနိုင်ပုံ	330	သဒ္ဓါန္တေ ဖြစ်အောင် နှလုံးမသွင်းရ	361
ရိုသေလေးစားစွာ လိုက်နာရမည်	331	ဝီရိယ လွန်နေသော်	362
ဘာဝနာလုပ်ငန်းခွင် အဆင့်ဆင့်	332	အရှင်ဝတ္ထုလိမထေရ်	363
သတိပြုရမည့် အချက်တစ်ရပ်	333	အရှင်သောဏမထေရ်	364
ကြေးခွက်တီးနှက်သည့် ဥပမာ	333	သူတော်ကောင်းတို့၏ ချီးမွမ်းသံ	364
အခြားကမ္မဋ္ဌာန်းများနှင့် မတူသော		သဒ္ဓါလွန်၍ ပညာအားနည်းသော်	
ထူးခြားချက်	335	- ပညာလွန်၍ သဒ္ဓါအားနည်းသော်	365
ဣရိယာပုထ် ပြင်သင့်-မပြင်သင့်	335	သမာဓိ နှင့် ဝီရိယ	366
အသစ်အသစ် ဖြစ်ရပုံ	336	သမာဓိကမ္ပိက နှင့် ဝိပဿနာကမ္ပိက	366
အကြောင်း ဥပါယ်	336	သတိ ?	368
အဿာသပဿာသ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များ	337	၃။ နိမိတ္တကောသလ္လ	371
ဥဂ္ဂဟနိမိတ် - ပဋိဘာဂနိမိတ်	339	စိတ္တေကဂ္ဂတာ နိမိတ် နှစ်မျိုး	371
ဘာဝနာသညာ ကွဲပြားမှု	340	ကောသလ္လတရား သုံးပါး	372
နဝတ္ထဗ္ဗဓမ္မာရုံ	341	၄။ စိတ်ဓာတ်ကို မြှင့်တင်ပေးပါ	373

အဂ္ဂိသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	373	သံဝေဂဝတ္ထု (၈) ပါး	414
အာဟာရသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	374	ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ	415
သတိသမ္ပောဇ္ဈင်	376	အထူးသတိပြုရမည့် အချက်တစ်ရပ်	419
ဓမ္မဝိစယ သမ္ပောဇ္ဈင်	377	ဥပေက္ခာသမ္ပောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်းတရားငါးပါး	419
ဝီရိယသမ္ပောဇ္ဈင်	378	ရရှိနိုင်သော အကျိုးတရား	422
ပီတိသမ္ပောဇ္ဈင်	379	နိမိတ္တာဘိမုဒပဋိပါဒန	423
သတိသမ္ပောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်းတရား (၄)ပါး	380	အာနာပါနနိမိတ်ကို ကစားသင့်ပါသလား?	
သမ္ပဇဉ် လေးမျိုး	381	တိုးပွားစေသင့်ပါသလား?	426
ဓမ္မဝိစယသမ္ပောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်း		ပဌမဇ္ဈာနကထာ	427
တရား (၇) ပါး	383	ဥပစာရသမာဓိဇော	428
သမာဓိနှင့် ပညာ	384	ဈာန်ဇောတို့၏ အမည်များ	428
ကလျာဏမိတ္တသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	385	စိတ္တက္ခဏာတစ်ချက်သာ	430
ဝီရိယသမ္ပောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်းတရား (၁၁)ပါး	389	ပထမဈာန်သမာဓိ	430
အယုမိတ္တမထေရ်မြတ်ကြီး	391	နိဝရဏတရား ငါးပါး	431
အနုဋီကာ၌ လာရှိသော အဖွင့်တစ်မျိုး	392	အထူးမှတ်သားရန်	432
တောင်မြို့ဆရာတော်၏ အယူအဆ	392	ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါး	432
သံယုတ်ဋီကာ၏ မှာထားချက်	398	သမာဓိနှစ်မျိုးတို့၏ ထူးခြားချက်	434
မဟာဋီကာ၏ မှာထားချက်တစ်ရပ်	398	သတိပြုသင့်ပုံ	435
ပီတိသမ္ပောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်းတရား (၁၁) ပါး	399	ဘဝင်စိတ်ဟူသည်	435
၅။ စိတ်ဓာတ်ကို နှိပ်ကွပ်ပေးပါ	402	ဣရိယာပုထ် ဘာကြောင့် ခိုင်နေရသလဲ ?	437
အဂ္ဂိသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	402	အလွန်ရနိုင်ခဲ့သောအရာ	438
ပဿဒ္ဓိသမ္ပောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်းတရား	403	ဝိတက် - ဝိစာရ	439
သမာဓိသမ္ပောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်းတရား	403	ဝိတက်နှင့် ဝိစာရ အထူး	441
ဥပေက္ခာသမ္ပောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်းတရား	404	ဒုကနိပါတ် အဋ္ဌကထာ၏ အဆို	441
အဋ္ဌကထာအဖွင့်များ	404	တစ်နည်းဆိုရသော်	442
ယောနိသော မနသိကာရ	405	ပီတိ - သုခ	442
သမထနိမိတ်ဟူသည်	405	ပီတိ - ငါးမျိုး	443
ဥပေက္ခာသမ္ပောဇ္ဈင်၏ တည်ရာတရား	406	သုခ	444
မဇ္ဈတ္တာကာရ = အလယ်အလတ် အခြင်းအရာ	406	အင်္ဂါ ငါးပါးကို ပယ်၏	445
အထူးမှာထားချက်	406	အင်္ဂါငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံ၏	446
လိုရင်းမှတ်သားရန်	407	ကောင်းခြင်းသုံးဖြာ လက္ခဏာဆယ်ပါး	448
ပဿဒ္ဓိသမ္ပောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်းတရား (၇)ပါး	407	ဈာန်ဟူသည်	451
သမာဓိသမ္ပောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်းတရား (၁၁)ပါး	410	ကြာမြင့်စွာ တည်တံ့ ခိုင်ခံ့ရေး	452
နိဒဿနနည်းဟု မှတ်ပါ	411	အာဒိကမ္မိကပုဂ္ဂိုလ် လိုက်နာရမည့်စည်းကမ်း	454
အထူးမှာထားချက်	411	ဝင်စားမှု များပါစေ၊ ဆင်ခြင်မှု နည်းပါစေ၊	454
သဒ္ဓါ၏ စွမ်းအင်	414	ဂါဝိဥပမာသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	455

ဝသီဘော် ငါးတန်	456	၅။ နိရောဓာနိသံသာ	501
၁။ အာဝဇ္ဇနဝသီ	456	စတုတ္ထဈာန်၏ ဂုဏ်အင်္ဂါ ရှစ်ပါး	502
၂။ သမာပဇ္ဇနဝသီ	458	၁။ ပရိသုဒ္ဓိ = စင်ကြယ်ခြင်း	502
လျင်မြန်မှု စွမ်းအင်	458	၂။ ပရိယောဒါတ = ပြီးပြီးပြတ်ပြတ်	
၃။ အဓိဋ္ဌာနဝသီ	459	အရောင်တလက်လက် ရှိခြင်း	502
၄။ ဝုဋ္ဌာနဝသီ	459	၃။ အနင်္ဂဏ = လောဘ-ဒေါသ	
၅။ ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီ	460	အညစ်အကြေး ကင်းခြင်း	503
ဒုတိယဇ္ဈာနကထာ	461	၄။ ဝိဂတူပက္ကိလေသ = ဥပက္ကိလေသ	
ဝိတက် ဝိစာရ ချုပ်ငြိမ်းမှု	462	အညစ်အကြေး ကင်းခြင်း	503
သဒ္ဓါနှင့် သမာဓိ	463	၅။ မုဒုဘူတ = နူးညံ့ခြင်း	503
ဝိတက် ဝိစာရ ပြုတ်ချိန်	465	၆။ ကမ္မနိယ = ဘာဝနာမှု၌ ခံညားမှု ရှိခြင်း	503
တတိယဇ္ဈာနကထာ	466	၇။ ဌိတ = တည်တံ့မှု ရှိခြင်း	504
တတိယဈာန်ရသူ	467	၈။ အာနေဉ္စပ္ပတ္တ = မတုန်လှုပ်ခြင်းသို့	
ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ	467	ရောက်ရှိခြင်း	504
သတော စ သမ္ပဇာနော	468	၇။ ဌိတ = တည်တံ့မှု ရှိခြင်း	504
သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ	469	၈။ အာနေဉ္စပ္ပတ္တ = တုန်လှုပ်မှု မရှိခြင်း	505
ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ	470	တစ်နည်း ဂုဏ်အင်္ဂါ ရှစ်ပါး	506
စတုတ္ထဇ္ဈာနကထာ	472	ဉာဏ်ရောင် အကြောင်း	510
စတုတ္ထဈာန်	473	ဩဘာသ သုတ္တန်	510
မေးမြန်းဖွယ်ရာ အချက်တစ်ရပ်	475	ပညာရောင် = ဉာဏ်ရောင်	510
အဒုက္ခမသုခံ	477	ပစလာယမာနသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်	512
ဥပေက္ခာ သတိ ပါရိသုဒ္ဓိ	478	အာလောကသညာ	512
ချီးမွမ်းရခြင်း၏ အကြောင်းရင်း	479	မဟာဋီကာ၏ အဖွင့်	517
ပဉ္စကနည်း	480	ဥပက္ကိလေသာလောက	518
ဝိပဿနာကူးပုံ အကျဉ်းချုပ်	481	ဉာဏ်ရောင်ဆိုတာ ဘာလဲ?	518
အထူးမှာကြားချက်	483	အနီးစပ်ဆုံး အကြောင်းတစ်ရပ်	521
ဒုတိယ စတုတ္ထ	483	ဥပစာရ စကားဟု မှတ်ပါ	521
တတိယ စတုတ္ထ	487	ရူပါရုံအမျိုးမျိုးကို တွေ့မြင်နိုင်သည်	522
သတိပြုရန်အချက်	490	ကသိဏာလောက - ပရိကမ္မာလောက	524
စတုတ္ထ စတုတ္ထ	490	လင်းရောင်ခြည်ကို လက်မခံလိုသော	
အနုပဿနာလေးပါး	497	ဆရာမြတ်တို့၏ အကြောင်းပြချက်	525
သမာဓိ၏ အကျိုးဂုဏ်အင်္ဂါ အာနိသင် ငါးပါး	498	အဓိစိတ္တသုတ္တန် ခေါ် နိမိတ္တသုတ္တန်	526
၁။ ဒိဋ္ဌဓမ္မ သုခဝိဟာရာနိသံသာ	498	အဓိစိတ္တ ဟူသည်	527
၂။ ဝိပဿနာနိသံသာ	498	ပဘဿရ - ပရိယောဒါတ	528
၃။ အဘိညာနိသံသာ	499	အရောင်အလင်းချင်း ရောထွေးတတ်ပုံ	531
၄။ ဘဝဝိသေသာနိသံသာ	499	မေးမြန်းသင့်သော အချက်တစ်ရပ်	532

ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း

ပညာဘူမိ-မူလ-သရီရဝဝတ္ထာန	535	အဋ္ဌကထာ၏ လုပ်ငန်းခွင်ညွှန်ကြားချက် (၂)	556
သီလဝိသုဒ္ဓိ	536	ရူပန္တေဝ သဒ္ဓိ ဂစ္ဆတိ	557
စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ	537	ညွှန်ကြားချက် နှစ်ရပ်တို့၏ ထူးခြားမှု	557
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ	539	စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဘာဝနာ	558
ယေဘုယျ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်	539	ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း ရှုပွားသူ ပုဂ္ဂိုလ် နှစ်မျိုး	559
သမထယာနိက	541	အကျဉ်းနည်း - အကျယ်နည်း	560
နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်	541	ကမ္မဋ္ဌာန်း ထင်ရှားပုံ - မထင်ရှားပုံ	560
အာနာပါနကျင့်စဉ်မှ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိသို့	541	တိက္ခပညဝါ - နာတိတိက္ခပညဝါ	561
ဝေနေယျဇ္ဈာသယ	542	ဓာတ်ဆိုတာဘာလဲ?	561
ဣန္ဒြိယဘေဒ = ဣန္ဒြေ ကွဲပြားမှု	543	လက္ခဏာ နှင့် ရသ	562
အဇ္ဈာသယဓာတ် - အကြိုက်ချင်း		ဥပဋ္ဌာနာကာရ-ဟူသည်	563
မတူညီသူများ	543	ထင်ရှားရာကို ရွေးချယ်ပါ	564
သတိပြုရမည့် အချက်	544	ဓာတ်သဘော (၁၂) မျိုး	564
ဣန္ဒြေ (၂၂) ပါး	544	အကြောင်းပြချက်	565
သစ္စာနှင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်	544	မေးမြန်းဖွယ် အချက်တစ်ရပ်	566
ရုပ် (၂၈) ပါး	545	အလုပ်စခန်းကို စတင်အားထုတ်ပုံ	569
မဟာဘုတ် (= ဓာတ်ကြီး) လေးပါး	545	ဝ-လုံးတန်းက စပါ	569
ပဿာဒရုပ် = အကြည်ရုပ်		သမာဓိ ထူထောင်ပါ	570
= အကြည်ဓာတ် ငါးပါး	546	သမုဒီရဏရသ = တွန်းကန်မှုသဘော	570
ဂေါစရရုပ် = အာရုံရုပ် (၇) မျိုး	546	ကက္ခဋ္ဌတ္တလက္ခဏာ = မာမှုသဘော	572
ဘာဝရုပ် (၂) ပါး	546	အံကြိတ်တရား မဟုတ်ပါ	572
ဟဒယဝတ္ထုရုပ် တစ်ပါး	547	ထဒ္ဓဘာဝ = ကြမ်းမှုသဘော	574
ဇီဝိတရုပ် တစ်ပါး	547	ဂရုက = လေးမှုသဘော	574
အာဟာရဇရုပ် တစ်ပါး	547	ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏာ = ထောက်ကန်မှုသဘော	574
ရုပ်အစစ် (၁၈) ပါး	549	သမုဒီရဏ နှင့် ဝိတ္ထမ္ဘန	575
အနိပ္ပန္နရုပ် = ရုပ်အတူ (၁၀) မျိုး	549	မုဒုက = ပျော့မှု = ပျော့ပျောင်းမှုသဘော	576
လက္ခဏရုပ် (၄) ပါး	550	သဏှ = ချောမှု - သဘောတရား	576
ဘူတရုပ်နှင့် ဥပါဒါရုပ်	551	လဟုက = ပေါ့မှုသဘောတရား	577
ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပုံသဘော	551	ဥဏှဘာဝ = ဥဏှတေဇော = ပူမှုသဘော	577
ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို စတင် သိမ်းဆည်းပုံ	552	သီတဘာဝ = သီတတေဇော = အေးမှုသဘော	577
ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗ	553	ဒြဝဘာဝ = ပဉ္စရဏလက္ခဏာ =	
ဆိုလိုသော သဘောတရား	554	ယိုစီးမှုသဘောနှင့် ဖွဲ့စည်းမှုသဘော	577
ယနဝိနိဗ္ဗောဂ	555	အာပေါဓာတ်ကို ရှုလို့ မရနိုင်ဟူသော	
အဋ္ဌကထာ၏ လုပ်ငန်းခွင်ညွှန်ကြားချက် (၁)	555	အယူအဆ	578

ပဓာနိယင်္ဂတရား ငါးပါး	580	၉။ အနုတ္တရသီတိဘာဝ သုတ္တန်	598
၁။ သဒ္ဓါတရား ရှိခြင်း (ပထမပဓာနိယင်္ဂတရား)	581	ဆိုလိုရင်း သဘောတရား	598
သဒ္ဓါ (၄) မျိုးနှင့် ဤ၌ လိုအပ်သော သဒ္ဓါ	582	ပဏီတာမိမုတ္တိက	599
ဘုရားရှင်၏ ဗောဓိဉာဏ်တော်မြတ်	583	၁၀။ ဗောဇ္ဈင်္ဂသုတ္တန် (အဂ္ဂိသုတ္တန်)	599
ဒေသနာ သီသမျှသာ ဖြစ်သည်	584	ဣရိယာပထနှင့် သမ္ပဇေည ရှုကွက်	600
၂။ ကျန်းမာရေးကောင်းခြင်း		သဘာဝလက္ခဏာကိုသာ ဦးစားပေး၍	
(ဒုတိယ ပဓာနိယင်္ဂတရား)	584	သမာဓိကို ထူထောင်ပါ	601
၃။ မာယာ-သာဓဋ္ဌယျ ကင်းခြင်း		ဥပစာရဈာန်	602
(တတိယ ပဓာနိယင်္ဂတရား)	584	ထပ်မံ ရှင်းလင်းတင်ပြချက်	605
၄။ သမ္ပပ္ပဓာန် လုံ့လဝီရိယ ရှိခြင်း		ဘဝင် ကျနေတတ်ပါသည်	606
(စတုတ္ထ ပဓာနိယင်္ဂတရား)	585	ရှေ့ပြေး အမှတ်အသားများ	607
၅။ ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း		အချို့ယောဂီများ၌ ဖြစ်တတ်ပုံအချို့	607
(ပဉ္စမ ပဓာနိယင်္ဂတရား)	585	ဗဟိဒ္ဓ၌ ထင်လာပုံ	607
နိုင်နင်းအောင်လေ့ကျင့်ပါ	586	အဖြူ နှင့် အကြည်ပြင်	609
က-ကြီး ခ-ခွေး တန်း	586	ပါရမီရှင် သူတော်ကောင်းများ	611
ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးကို ခြုံ၍ သမာဓိထူထောင်ပါ	586	အာကာသဓာတ်ကို ရှုရန်	611
ဤအချိန်တွင် နှလုံးကို မစိုက်ပါနှင့်	587	အာကာသဓာတ်ကို မြင်အောင် ရှုပုံ	613
လေးချက် - ပြောင်းရှုပါ။	587	အကြည်ဓာတ် (၆) ပါး	613
မနသိကာရ ကောသလ္လတရား (၁၀) ပါး	588	နဒီသောတော ဝိယ - ဒီပဇာလာ ဝိယ	614
၁။ အနုပုဗ္ဗတော = အစဉ်အတိုင်း ရှုပါ	588	မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ - ဆီမီးအလျှံကဲ့သို့	614
၂။ နာတိသီယတော = မမြန်လွန်းစေရ	588	အတုံးအခဲ အကြီး-အသေး	615
၃။ နာတိသဏိကတော = မနှေးလွန်းစေရ	588	ရုပ်ကလာပ်များကို တွေ့စအချိန်	615
၄။ ဝိက္ခေပပဋိဗာဟနတော		ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၏ ပမာဏ	616
= အပြင်အာရုံကို မရှုရ	589	အခက်အခဲ တစ်ရပ်	617
အယူအဆ မမှားစေလိုပါ	590	ဘူတရုပ် = ဓာတ်လေးပါးနှင့် အကြည်ဓာတ်	617
သတိကြီးစွာဖြင့် သွားရမည်	590	လမ်းလွဲသွားတတ်ပုံကို သတိပြုပါ	618
၅။ ပဏ္ဏတ္တိသမတိက္ကမနတော = ပညတ်ကို		ပရမတ္ထ သစ္စာနယ်သို့	619
ကျော်အောင် ကျင့်ပါ	590	ဣန္ဒြေ-ဗောဇ္ဈင်များ ညီမျှအောင် ကျင့်ပါ	620
သုည-နိဿတ္တ-နိဇ္ဇိဝ	592	ထိုက်သလို ဟူသည်	621
ဗဟိဒ္ဓ၌ ထင်လာပုံ	592	သတ္တသညာ-အတ္တသညာ ကွာပြီ	622
၆။ အနုပဋ္ဌာနမုဗ္ဗနတော = မထင်ရှားသော		(၄၂) ကောဋ္ဌာသသို့	624
ဓာတ်အချို့ကို လွှတ်ထားနိုင်သည်	592	ဗဟိဒ္ဓ၌ ထင်လာပုံ	624
သုခသမ္ပဿ-ဒုက္ခသမ္ပဿ	593	လမ်းသုံးသွယ်	625
၇။ လက္ခဏတော		ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း အကျဉ်း - အကျယ်	628
= သဘာဝလက္ခဏာကိုသာ ဦးစားပေး ရှုပါ	594	ဥပါဒါရုပ်များ ထင်ရှားလာပုံ	628
၈။ အဓိစိတ္တသုတ္တန်	595	ဥပါဒါရုပ်များကို ရှုပွားသိမ်းဆည်းပုံ	630

(၆) ဒွါရ၌ တည်ရှိသော ရုပ်ကလာပ်များ	637	၄။ စိတ္တပစ္စယ အာဟာရသမုဋ္ဌာနရုပ်	671
ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဇယားများ	640	၅။ စိတ္တပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနရုပ်	671
ရူပနိဗ္ဗတ္တိပဿနာကာရ		ဥတု အာဟာရတို့၏စွမ်းအင်နှင့် စိတ်စွမ်းအင်	671
ရုပ်တို့၏ ဖြစ်မှုကို ရှုပုံ အခြင်းအရာ	646	အာဟာရဇရုပ် ဖြစ်ပုံအပိုင်း	672
ဆိုဖွယ် အထူးကား	647	၁။ အာဟာရ	672
ချုပ်ပုံသဘော	648	အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗဝတ္ထုက	674
၁။ ကမ္မ = ကံ ဟူသည်	649	ဗဟုသုတရေးရာ သိမှတ်စရာ	676
၂။ ကမ္မသမုဋ္ဌာန =		၂။ အာဟာရသမုဋ္ဌာနရုပ်	678
ကံလျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိသောတရား	651	၃။ အာဟာရပစ္စယရုပ်	679
၃။ ကမ္မပစ္စယ = ကံဟူသော		၄။ အာဟာရပစ္စယ အာဟာရသမုဋ္ဌာနရုပ်	680
အထောက်အပံ့ရှိသောတရား	651	စူးစမ်းရမည့် အချက်တစ်ရပ်	681
၄။ ကမ္မပစ္စယ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရုပ်	652	၅။ အာဟာရပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနရုပ်	683
၅။ ကမ္မပစ္စယ အာဟာရသမုဋ္ဌာနရုပ်	653	နိဿယ - မှီရာ အကြောင်းတရား	685
လိုရင်းမှတ်သားပါ	654	ဥတုဇရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်ပုံ	685
၆။ ကမ္မပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနရုပ်	655	၁။ ဥတု = တေဇောဓာတ်	686
စိတ္တဇရုပ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	655	၂။ ဥတုသမုဋ္ဌာန = ဥတုကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်	688
၁။ စိတ္တ = စိတ်	655	၃။ ဥတုပစ္စယရုပ်	689
စိတ္တဇရုပ် - က္ကရိယာပုထ်-ဝိညတ်ရုပ်	656	၄။ ဥတုပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနရုပ်	690
က္ကရိယာပထ = က္ကရိယာပုထ်	656	ထပ်မံ ရှင်းလင်းချက်	690
စိတ္တဇရုပ် နှင့် က္ကရိယာပုထ်	657	ဝိပဿနောဘာသ = ဝိပဿနာဉာဏ်ရောင်	693
“စိတ္တဇရုပ် သာမန်ကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်၏”	658	၅။ ဥတုပစ္စယ အာဟာရသမုဋ္ဌာန	693
စိတ်စွမ်းအင်များ	658	ဇနက နှင့် ဥပတ္တမ္ဘက	694
မနောဒွါရိကဇောသာ	659	မျက်စိ၌ ကြည်သည့် ရုပ်ကလာပ်များကို	
စိတ္တဇရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်များ	659	ခွဲခြားပုံ	695
ပဋိသန္ဓေစိတ်က စိတ္တဇရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပုံ	660	ရှုပွားသိမ်းဆည်းပုံစနစ်	696
ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့၏ စုတိစိတ်	663	သိအောင် ရှုပွားရမည့် အချက်	697
စူးစမ်းဆင်ခြင်ပါ	663	နား၌တည်ရှိသော ကမ္မဇကလာပ်များကို ရှုပုံ	698
စုတိစိတ် အယူအဆ	663	နှာခေါင်း၌ တည်ရှိသော	
မဓုဋီကာ၏ ချေပချက်	665	ကမ္မဇကလာပ်များကို ရှုပုံ	699
ပဉ္စဝိညာဏ်တို့ ရုပ်ကို မဖြစ်စေပုံ	665	လျှာ၌တည်ရှိသော ကမ္မဇကလာပ်များကို ရှုပုံ	700
အရူပဝိပါက်က ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပုံ	666	ကိုယ်၌တည်ရှိသော ကမ္မဇကလာပ်များကို ရှုပုံ	700
ဥပါဒ်ခဏ၌သာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်	667	နှလုံး၌တည်ရှိသော ကမ္မဇကလာပ်များကို ရှုပုံ	701
စိတ် + စေတသိက်	668	အခက်အခဲကို ကျော်လွှားနိုင်ရေး	702
စိတ်တစ်လုံး၏ စွမ်းအင်	668	စိတ္တဇရုပ်များကို ရှုပွားသိမ်းဆည်းပုံ	703
၂။ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်တရား	669	ဥတုဇရုပ်များကို ရှုပွားသိမ်းဆည်းပုံ	704
၃။ စိတ္တပစ္စယတရား	669	အာဟာရဇရုပ်များကို ရှုပွားသိမ်းဆည်းပုံ	708

အထူးသတိပြုရန်	712	ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ရှုကွက် အတိုချုပ် မှတ်ရန်	731
နှစ်ခွဲ - နှစ်ခွဲ - ရောယှက် ဖြစ်ပုံ	712	ဖောက်ပြန်တတ်သောသဘော	732
မဟာဋီကာ၏ ဖွင့်ဆိုချက်	713	ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာ၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အယူအဆ	733
အထူးသတိပြုရန်	716	ဣရိယာပထ အခန်း နှင့် သမ္မဇဉ် အခန်း	735
ဒွါရ (၆) ပါး - (၆) ဌာန	717	ဣရိယာပထ နှင့် သမ္မဇဉ် ရှုကွက်	735
အကြံပေးချက်	717	ဣရိယာပထ ပါဠိတော်	735
ရုပ်တရားဟု သိမ်းဆည်းပါ	718	အဋ္ဌကထာ၏ ရှင်းလင်းချက်	736
(၄၂) ကောဋ္ဌာသ -		သတ္တဝါဟူသော အယူအဆ	736
ဇာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း အကျယ်နည်း	719	ရှုပွားပုံ စနစ်	741
ပထဝီဓာတ်လွန်ကဲသော		ပရမတ်တို့၏ သဘောမှန်	741
ပထဝီကောဋ္ဌာသ (၂၀) - တစ ပဉ္စက	719	စိတ္တဇရုပ် - နှစ်ဘက်ရ	742
(၄၄) မျိုးသော ရုပ်	719	ရပ်ခိုက်၌ ရှုပွား သိမ်းဆည်းပုံ	743
ဝတ္ထု ပဉ္စက - ပပ္ဖာသ ပဉ္စက	719	ထိုင်ခိုက်၌ ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံ	744
မတ္ထလင်္ဂ ပဉ္စက	720	လျောင်းခိုက်၌ ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံ	745
အာပေါဓာတ်လွန်ကဲသော		ပုဂ္ဂိုလ်မသွား - ငါမသွား - ရုပ်သွား	
အာပေါကောဋ္ဌာသ (၁၂) မျိုး - မေဒ ဆတ္တ	720	ဉာဏ်ဖြင့်ကြည့်	747
မုတ္တ ဆတ္တ	721	အကြောင်းဖြစ်သော စိတ်တရား	749
တေဇောဓာတ်လွန်ကဲသော		ယထာ ယထာ ဝါ ပနဿ	750
တေဇောကောဋ္ဌာသ (၄) မျိုး	721	နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ လောကဥပမာ တစ်ရပ်	752
ဝါယောဓာတ်လွန်ကဲသော		သမ္မဇဉ် - ရှုကွက် (= အသမ္မောဟသမ္မဇဉ်)	752
ဝါယောကောဋ္ဌာသ (၆) မျိုး	722	အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၏ ဖွင့်ဆိုချက်	753
(၄၂) ကောဋ္ဌာသတို့၌ ရှုပုံ စနစ်များ	723	ဝိညတ် ဟူသည်	756
ရုပ်ကလာပ် အမျိုးအစားများ	724	မနောဝိညေယျ တရား	759
ကမ္မဇရုပ်ကလာပ် (၉) စည်း	724	ဝိညတ်ကို သိသော ဝီထိ	760
စိတ္တဇရုပ်ကလာပ် (၈) စည်း	724	ကာရေတိ မညေ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၁၂၅။)	761
ဥတုဇ ရုပ်ကလာပ် (၄) စည်း	728	ဥပမာဆောင်၍ ထင်ရှားအောင်ပြပုံ	761
အာဟာရဇ ရုပ်ကလာပ် (၂) စည်း	728	တစ်နည်း ဖွင့်ဆိုပုံ	764
အသံ (၃) မျိုး	729	သိထိုက်သော တရား	765
လက္ခဏာရုပ်များကို ရှုပွားသိမ်းဆည်းပါ	729	လှုပ်ရှားမှု ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	766
တိုက်တွန်းချက်	730	လှုပ်ရှားမှုဟူသည်	767
ရုပ်တရားအားလုံးကို ခြုံ၍ သိမ်းဆည်းပါ	731	မှတ်သားဖွယ်ရာ အက္ခရာခဉ် အညွှန်း	769

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဒ္ဒိပဒါ - ပထမတွဲ

နိဒါနကထာ

အကြောင်းပြစာတမ်းလွှာ

ယံ ပဿတိ န တံ ဒိဋ္ဌိ၊ ယံ ဒိဋ္ဌိ တံ န ပဿတိ။

အပဿံ ဗုဒ္ဓတေ မူဠော၊ ဗုဒ္ဓမာနော န မုစ္ဆတိ။

(အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၄၇။ ဒီ-ဋ္ဌ-၂-၂၀၇။ မ-ဋ္ဌ-၁-၂၄၇။)

လောကော = ပရမတ်ဉာဏ်ပညာမျက်စိ ကာဏ်း၍နေသော လူသားအပေါင်းသည်။ ယံ = အကြင်
ယောက်ျား မိန်းမကို။ ပဿတိ = မိစ္ဆာဒဿနအားဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း (ယောက်ျား မိန်းမဟု) သိမြင်၍ နေ၏။

တံ = ထို ပရမတ်ဉာဏ်ပညာမျက်စိ ကာဏ်း၍နေသည့် လူသားအပေါင်းတို့ မှားမှားယွင်းယွင်း သိမြင်-
အပ်သော ယောက်ျား မိန်းမသည်။ ဒိဋ္ဌိ = ပရမတ်ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် တကယ် မြင်သင့် မြင်ထိုက်သော
တရားသည်ကား။ န = မဟုတ်ပါပေ။

ယံ = (က) အကြင် ရူပါရုံကို၊ (ခ) အကြင် ဆံပင်စသော ကောဋ္ဌာသအပေါင်းကို၊ (ဂ) အကြင် ဘူတရုပ်
ဥပါဒါရုပ်အပေါင်းကိုကား။ ဒိဋ္ဌိ = ပညာရှိသူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့သည် ပရမတ်ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် တကယ်
မြင်သင့် မြင်ထိုက်၏။

တံ = ပညာရှိသူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့သည် ပရမတ်ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် တကယ် မြင်သင့် မြင်ထိုက်-
သော (က) ထို ရူပါရုံကို၊ (ခ) ထို ဆံပင်စသော ကောဋ္ဌာသအပေါင်းကို၊ (ဂ) ထို ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်အပေါင်းကို။
လောကော = ပရမတ်ဉာဏ်ပညာမျက်စိ ကာဏ်း၍နေသော လူသားအပေါင်းသည်။ ပညာစက္ခုနာ = ပရမတ်
ဉာဏ်ပညာစက္ခုဖြင့်။ ဘူတတော = ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်။ န ပဿတိ = မသိ မမြင်။

အပဿံ = ပရမတ်ဉာဏ်ပညာစက္ခုဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိ မမြင်သော။ မူဠော = အသိမှားလျက်
တွေဝေသောသူကို။ ဗုဒ္ဓတေ = ရာဂဖြင့် နှောင်ဖွဲ့အပ်၏။ ဗုဒ္ဓမာနော = ရာဂဖြင့် အနှောင်အဖွဲ့ ခံရသောသူသည်။
န မုစ္ဆတိ = ကိလေသဝဋ်ဒုက္ခ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခမှ မလွတ်မြောက်နိုင်ပေ။

(အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၄၇။ ဒီ-ဋ္ဌ-၂-၂၀၇။ မ-ဋ္ဌ-၁-၂၄၇။ မူလဋီ-၂-၁၄၈။)

ပရမတ်ဉာဏ်ပညာမျက်စိ ကာဏ်း၍နေသော လူသားတစ်ဦးသည် ရူပါရုံကို ရူပါရုံဟု လည်းကောင်း၊
ဆံပင်အစရှိသော ကောဋ္ဌာသအပေါင်းကို ဆံပင် အစရှိသော ကောဋ္ဌာသ အပေါင်းအစုဟု လည်းကောင်း၊
ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့၏ အပေါင်းအစု ဖြစ်သော ရူပကာယ = ရုပ်တရားအပေါင်းကို ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့၏
အပေါင်းအစုဟုလည်းကောင်း၊ နာမကာယ = နာမ်တရားတို့၏ အစုအပုံကိုလည်း နာမ်တရားတို့၏ အစုအပုံ
ဟုလည်းကောင်း၊ အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့၏ အစုအပုံကိုလည်း အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့၏
အစုအပုံဟုလည်းကောင်း၊ အနိစ္စတရား ဒုက္ခတရား အနတ္တတရား အသုဘတရား အစုအပုံကိုလည်း အနိစ္စတရား
အစုအပုံ ဒုက္ခတရားအစုအပုံ အနတ္တတရားအစုအပုံ အသုဘတရားအစုအပုံဟုလည်းကောင်း ပရမတ်ဉာဏ်-
ပညာစက္ခုဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိဘဲ ယောက်ျား မိန်းမစသည်ဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း တွေတွေဝေဝေ သိမြင်-
နေ၏။ ထိုကဲ့သို့ မှားမှားယွင်းယွင်း တွေတွေဝေဝေ အသိမှားနေသော လူသားကို ယောက်ျား မိန်းမ စသည့်

ထိုထိုအာရုံပေါ်၌ တွယ်တာတပ်မက်မှု ရာဂတရားက ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့၍ ထား၏။ ရာဂ၏ ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့မှုကို ခံယူနေရသော ထိုလူသားသည် ကိလေသဝဋ် ကမ္မဝဋ် ဝိပါကဝဋ် တည်းဟူသော ဝဋ်သုံးပါးတို့ အဆက်မပြတ် လည်ပတ်နေရာ ဤသံသရာမှ မလွတ်မြောက်နိုင်။

ပရမတ်ဉာဏ်ပညာစက္ခုတည်းဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော သူတော်ကောင်းသည်ကား-

- ၁။ ရူပါရုံကို ရူပါရုံဟုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ဆံပင်အစရှိသော ကောဠာသအပေါင်းအစုကို ဆံပင်အစရှိသော ကောဠာသအပေါင်းအစုဟုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့၏ အပေါင်းအစု ဖြစ်သော ရူပကာယ = ရုပ်တရားအပေါင်းကို ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့၏ အပေါင်းအစုဟုလည်းကောင်း၊
- ၄။ နာမကာယ = နာမ်တရားတို့၏ အပါင်းအစုကိုလည်း နာမကာယ = နာမ်တရားတို့၏ အပါင်းအစု ဟုလည်းကောင်း၊
- ၅။ အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့၏ အစုအပုံကိုလည်း အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့၏ အစုအပုံ ဟုလည်းကောင်း၊
- ၆။ အနိစ္စတရားအစုအပုံ ဒုက္ခတရားအစုအပုံ အနတ္တတရားအစုအပုံ အသုဘတရားအစုအပုံကိုလည်း အနိစ္စတရားအစုအပုံ ဒုက္ခတရားအစုအပုံ အနတ္တတရားအစုအပုံ အသုဘတရားအစုအပုံဟုလည်းကောင်း

ပရမတ်ဉာဏ်ပညာစက္ခုတည်းဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်၏။ ထိုသို့ မတွေ့မဝေ ထွင်းဖောက်သိမြင်နေသော သူတော်ကောင်းကို ရာဂသည် မနှောင်ဖွဲ့အပ် မနှောင်-ဖွဲ့နိုင်။ ရာဂ၏ ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့မှုကို မခံရသော ထိုသူတော်ကောင်းသည် ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်နိုင်၏ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်နိုင်၏။

ဤကား အထက်ပါ ဂါထာ၏ ဆိုလိုရင်းတည်း။

ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်မဆိုက်သော ပညာမျက်စိ ကာဏ်းနေသော လူသားတစ်ဦး၏ အမြင်နှင့် ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်နေသော ပညာစက္ခုတည်းဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော သူတော်ကောင်း တစ်ဦး၏ အမြင်ကား အမြင်ချင်း မတူပေ။ ပညာစက္ခု ကာဏ်းနေသော လူသားကား ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် မမြင်၊ ပညာစက္ခုနှင့် ပြည့်စုံသော သူတော်ကောင်းသည်ကား ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် မြင်၏။

ဤ ဂါထာကို အကြောင်းပြု၍ ရှေးသူတော်ကောင်းတို့ကလည်း -

- ၁။ မြင်သာ မြင်တယ် မမြင်ဘူး၊
- ၂။ ကြားသာ ကြားတယ် မကြားဘူး၊
- ၃။ နံသာ နံတယ် မနံဘူး၊
- ၄။ အရသာကို သာယာသာ သာယာတယ် အရသာမသိဘူး၊
- ၅။ ထိသာ ထိတယ် မသိဘူး၊
- ၆။ သိသာ သိတယ် မသိဘူး -

ဤသို့ အာရုံ (၆)ပါးလုံး၌ အမှားတွေ့နေပုံကို မိန့်တော်မူကြသည်။
(သမ္မောဟဝိနောဒနိဘာသာဋီကာ-ဒုတိယတွဲ-၂၈၆။)

ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် မသိမမြင်သော ပညာစက္ခု ကာဏ်းနေသော လူသားတစ်ဦးကို ရည်ညွှန်း၍ ရှေးသူဟောင်းတို့၏ မိန့်ကြားတော်မူချက်များပင် ဖြစ်ကြ၏။

အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည်လည်း သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လှလှကြီး ကျွတ်လွတ်ထွက်-
မြောက်လိုခဲ့ပါမူ ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် ထွင်းဖောက်သိမြင်တတ်သော ပညာစက္ခုတည်းဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ
ဦးဆောင်သည့် မဂ္ဂင် (၈)ပါး အကျင့်မြတ်တရားတို့ကို ဘုရားဟော ပါဠိတော်ကြီးနှင့် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌
ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူသည့်အတိုင်း စနစ်တကျ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ရမည် ဖြစ်၏။

ဘုရားဟော ပါဠိတော်နှင့် အညီ မဂ္ဂင် (၈)ပါး ကျင့်စဉ်တရားတို့ကို အစီအစဉ်တကျ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖွင့်ဆို
ရေးသားထားသော ကျမ်းမှာ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာကျမ်း**ပင် ဖြစ်၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၏ ပဋိညာဉ် ခံဝန်ချက်

သုဒ္ဓလ္လဘံ လဘိတွာန၊ ပဗ္ဗန္တံ ဇိနသာသနေ။
သီလာဒိသင်္ဂဟံ ခေမံ၊ ဥဇ္ဇံ မဂ္ဂံ ဝိသုဒ္ဓိယာ။

ယထာဘူတံ အဇာနန္တာ၊ သုဒ္ဓိကာမာပိ ယေ ဣဓ။
ဝိသုဒ္ဓိံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ၊ ဝါယမန္တာပိ ယောဂိနော။

တေသံ ပါမောဇ္ဇကရဏံ၊ သုဝိသုဒ္ဓိဝိနိစ္ဆယံ။
မဟာဝိဟာရဝါသီနံ၊ ဒေသနာနယနိသိတံ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ ဘာသိသံ၊ တံ မေ သက္ကစ္စ ဘာသတော။
ဝိသုဒ္ဓိကာမာ သဗ္ဗေပိ၊ နိသာမယထ သာဓဝေါ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၂။)

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်မြတ်အတွင်း၌ အလွန်လျှင် ရခဲစွာသော ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို ရရှိကြ
ပါကုန်လျက် သီလ သမာဓိ ပညာတည်းဟူသော သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်တို့ဖြင့် သိမ်းကျုံးရေတွက်အပ်သော၊
ကိလေသာခိုးသားဓားပြတို့၏ ပိတ်ဆို့နှောင့်ယှက်မှုဟူသော ဘေးရန်ကင်းသော၊ အတ္တကိလမထာနုယောဂ ကာမ-
သုခလ္လိကာနုယောဂ သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ မာယာ သာဌေယျစသော အက္ခေအကောက်အမျိုးမျိုးကို ကြဉ်ရှောင်
ပယ်လွှဲသဖြင့် လမ်းကွဲမရှိ တစ်ရိုးတည်း (= တစ်ကြောင်းတည်း) ဖြောင့်မတ်စွာသော၊ အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်၏
ရရာရကြောင်း ရောက်ရာရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဖြူစင်မြင့်မြတ်သည့် မဂ္ဂင် (၈)ပါး အကျင့်မြတ်တရားကို -

ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိကုန်သောကြောင့် ဤ ဂေါတမဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်မြတ်အတွင်း၌ပင်လျှင်
အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို လိုလားတောင့်တသည် ဖြစ်ကုန်လျက်လည်း၊ သမထ ဝိပဿနာ နှစ်ဖြာသော ဘာဝနာ၌
မပြတ်ယှဉ်သော လုံ့လဝီရိယရှိသောကြောင့် ယောဂီသုမ္ပန်ဟု ခေါ်တွင်သော အမျိုးကောင်းသား အမျိုးကောင်း-
သမီးတို့သည် အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စိမ့်ရည်မှန်း၍ ရဟန်းတရားကို ပွားများအားထုတ်ကြပါကုန်လျက်-
လည်း ရည်ရွယ်ရင်းရှိ စိတ်မှန်းထားသည့် အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်နန်းသို့ ဝင်ရောက်၍ မစံမြန်းနိုင် မရောက်နိုင်
ရှိကြကုန်၏။

ထို ယောဂီသူတော်စင်အပေါင်းတို့၏ ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ ဂိုဏ်းတစ်ပါးတို့၏ အယူဝါဒနှင့်
မရောယှက်သည်ဖြစ်၍ ကောင်းစွာ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော အဆုံးအဖြတ်ရှိသော၊ မဟာဝိဟာရကျောင်း-

တိုက်ကြီး၌ သီတင်းသုံးတော်မူလေ့ရှိကြကုန်သော **မဟာဝိဟာရဝါသီ** အရှင်မြတ်တို့၏ တရားတော်ကို ဖွင့်ဆိုပုံ ဓမ္မသံဝဏ္ဏနာ အစရှိသော ဒေသနာနည်းကို မှီသော -

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကို ရေးသားတင်ပြပေအံ့။ အရိုအသေ အလေးအမြတ်ပြု၍ ဖွင့်ဆိုရေးသားထားအပ်သော တပည့်တော်၏ ထိုဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်းကို အရဟတ္တဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို လိုလားတောင့်တလျက် ရှိကြကုန်သော သူတော်-ကောင်းဖြစ်တော်မူကြကုန်သော အရှင်ကောင်း အရှင်မြတ် အားလုံးတို့သည် ရိုရိုသေသေ လေးလေးမြတ်မြတ် ပြု၍ နာယူကြပါကုန်လော။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၁-၂။)

ဤအထက်ပါ ပဋိညာဉ်ခံဝန်ချက်နှင့် လျော်ညီစွာ တစ်လောကလုံး၏ ကိုးကွယ်အားထားရာအစစ် အဖြစ်ကြီး ဖြစ်တော်မူသော သဗ္ဗညုသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားသခင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူပြီးနောက် သာသနာတော်နှစ် (၉၇၃) ခုနှစ်ခန့်တွင် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသမထေရ်မြတ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်း သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ အနုရာဓမြို့ မဟာဝိဟာရ ကျောင်းတိုက်ကြီး၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်လျက် **မဟာဝိဟာရဝါသီ** အရှင်မြတ်တို့၏ ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ဆိုပုံ ဓမ္မသံဝဏ္ဏနာ အမည်ရသော **မဟာအဋ္ဌကထာ**ကို အမှီပြု၍ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာကျမ်း**ကို ရေးသားစီရင်တော်မူခဲ့လေသည်။

မြောက်ပိုင်း သာသနာဂိုဏ်းဝင် ဖြစ်ကြကုန်သော **အရှင်အဿယောသ၊ အရှင်နာဂဇ္ဈန၊ အရှင်ဝသုဗန္ဓု** အစရှိသော ရဟန်းတော်တို့၏ကျမ်းတို့၌ကဲ့သို့ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ၏ကျမ်းတို့၌ ပါဠိတော်ကြီးများနှင့် ရှေးရှေးအဋ္ဌကထာကျမ်းဂန်တို့ကို မမှီမူ၍ မိမိ၏ဉာဏ်ဖြင့်သာလျှင် ကြံဆ၍ ပြဆိုရေးသားထားသော တရားစကား အထူးအဆန်းကို မတွေ့ရှိနိုင်ပေ။ ပါဠိတော်များနှင့် မဟာအဋ္ဌကထာ အစရှိသော ရှေးရှေးသော အဋ္ဌကထာတို့၌ လာရှိသော လမ်းရိုးလမ်းဟောင်း စနစ်ဟောင်း ကျင့်စဉ်များကိုသာ မိမိကျမ်းတို့၌ ရေးသားတင်ပြထား၍ နည်းသစ် စနစ်သစ် လမ်းသစ်များကို တီထွင်လျက် ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်း မပြုခဲ့ပေ။ ဤ အဆိုကို ထင်ရှားစေရန် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ တင်ပြထားသော ကျင့်စဉ်အချို့ကို ကောက်နုတ်၍ တင်ပြအပ်ပါသည်။

၁။ **နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ** အမည်ရသော ဤကျမ်း၌ သမာဓိထူထောင်ပုံအပိုင်းတွင် အာနာပါနဿတိသမာဓိပိုင်းကို ရေးသားတင်ပြထား၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာတွင် ယင်း **အာနာပါနဿတိသမာဓိနိဒ္ဒေသပိုင်း** ကို **သမန္တပါသာဒိကာအဋ္ဌကထာ**ဟု အမည်တပ်လျက် မိမိကိုယ်တိုင် ဘာသာပြန်ဆိုထားတော်မူသော ဝိနည်းအဋ္ဌကထာမှ ယူ၍ ဖွင့်ဆိုရေးသားထားပေသည်။

၂။ ပဋိကူလမနသိကာရ အမည်ရသော **ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း၊ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဘာဝနာ** အမည်ရသော **ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်း** အကျဉ်းရှုပွားနည်း အကျယ်ရှုပွားနည်းတို့ကို **သမ္မောဟဝိနောဒနိအဋ္ဌကထာ**ဟု နာမည်တပ်လျက် မိမိကိုယ်တိုင် ဘာသာပြန်ဆိုထားသော အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာမှ ထုတ်ဆောင်၍ ရေးသားထားပေသည်။

၃။ ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိဟူသော သမာဓိနှစ်မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသော သမာဓိကို ဝိပဿနာ၏ အခြေပါဒကပြု၍ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိစခန်းအစရှိသည့် အထက်ပိုင်း ဝိသုဒ္ဓိစခန်းများသို့ တက်လှမ်းလိုသော ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်တို့သည် ရှေးဦးစွာ ရုပ်-နာမ်တို့ကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်အောင် သိမ်းဆည်းရှုပွားရမည် ဖြစ်ကြသည်။ ယင်း ရုပ်-နာမ်ပရမတ် သဘောတရားတို့ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် ဝိဘင်းပါဠိတော်စသော ပါဠိတော်ကြီးများ၌ ဘုရားရှင်ဟောကြားထားတော်မူသည့်အတိုင်း ရေးသားတင်ပြထား၏။ ထိုသို့ ရေးသားတင်ပြဖွင့်ဆိုရာ၌ **ခန္ဓနိဒ္ဒေသပိုင်း** ကို **အဋ္ဌသာလိနိအဋ္ဌကထာ**ဟု နာမည်တပ်လျက် မိမိကိုယ်တိုင် ဘာသာပြန်ဆိုထားတော်မူသော အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာမှလည်းကောင်း၊ **သမ္မောဟဝိနောဒနိအဋ္ဌကထာ**ဟု အမည်တပ်ထားသော မိမိကိုယ်တိုင် ဘာသာပြန်ဆိုထားတော်မူသော ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာမှလည်းကောင်း ထုတ်ဆောင်၍ ရေးသားထားပေသည်။

၄။ ယင်း ရုပ်နာမ်ပရမတ်တို့၏ လက္ခဏာ-ရသ-ပစ္စုပ္ပန်-ပဒဋ္ဌာန် ရှုကွက်တို့ကို အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာနှင့် ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာတို့မှ ထုတ်ဆောင်၍ ရေးသားတင်ပြထားပေသည်။

၅။ အလားတူပင် **အာယတနနိဒ္ဒေသပိုင်း** ကို **အာယတနဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ** မှ၊

၆။ **ဓာတုနိဒ္ဒေသပိုင်း** ကို **ဓာတုဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ** မှ၊

၇။ **ဣန္ဒြိယနိဒ္ဒေသပိုင်း** ကို **ဣန္ဒြိယဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ** မှ၊

၈။ **သစ္စနိဒ္ဒေသပိုင်း** ကို **သစ္စဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ** မှ အသီးအသီး ထုတ်နုတ်၍ ရေးသားတင်ပြထားပေသည်။

၉။ အထူးသဖြင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုယ်တိုင် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ကိုရရှိအောင် ကျင့်ရမည့် ကျင့်စဉ်ပိုင်းကို ပြဆိုရာဖြစ်သော **ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာပိုင်း**ကို **ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ**မှ ထုတ်ဆောင်၍ ရေးသား တင်ပြထားပေသည်။ **ပဋ္ဌာနပစ္စယကထာပိုင်း**ကိုလည်း **အဘိဓမ္မပဋ္ဌာနအဋ္ဌကထာ**မှ ထုတ်ဆောင်၍ ရေးသား တင်ပြထားလေသည်။

၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ (၃၀၀-၃၀၁) တို့တွင် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ အမျိုးမျိုးတို့ကို ရေးသားတင်ပြထား၏။

- (က) အဇ္ဈတ္တ ခန္ဓာငါးပါး သက်သက်ကို ဝိပဿနာရှုရုံမျှဖြင့်၊
- (ခ) ဗဟိဒ္ဓ ခန္ဓာငါးပါး သက်သက်ကို ဝိပဿနာရှုရုံမျှဖြင့်၊
- (ဂ) ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်ဟူသော ရုပ်တရား သက်သက်ကို ဝိပဿနာရှုရုံမျှဖြင့်၊
- (ဃ) နာမ်ခန္ဓာလေးပါး သက်သက်ကို ဝိပဿနာရှုရုံမျှဖြင့် —

ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း = အရိယမဂ်သို့ မဆိုက်နိုင်ကြောင်းကို ဆုံးဖြတ်ထား၏။ ထိုတွင် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ (၉) မျိုးနှင့် ပတ်သက်သော အဆုံးအဖြတ်များကို အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာဟု အမည်တပ်၍ မိမိကိုယ်တိုင် ဘာသာပြန်ဆိုထားသော အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၇၀-၂၇၁။) မှ ထုတ်နုတ်၍ ဖော်ပြ ထားပေသည်။ နိဗ္ဗာန်ကို လိုလားတောင့်တလျက်ရှိကြကုန်သော တရားစစ် တရားမှန်ကို ချစ်မြတ်နိုးတော်မူကြ- ကုန်သော၊ သိတော်မူ မြင်တော်မူသည့် သဗ္ဗညုသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင် ကြွသွားတော်မူသည့် ချမှတ်သွားတော်မူသည့် တစ်ကြောင်းတည်းသော လမ်းဖြစ်သည့် နိဗ္ဗာန်သို့သွားရာ လမ်းရိုး လမ်းဟောင်းကြီး အတိုင်း စနစ်ဟောင်းကြီးအတိုင်း ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်လိုကြကုန်သော သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့ ရှိသေသမှု အလေးဂရုပြု၍ နာယူမှတ်သားရမည့် ရှေးထုံးဟောင်း ဥပဒေသကြီး တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ မထေရ်မြတ်သည် အဋ္ဌကထာများစွာတို့ကို စီရင် ရေးသားတော် မူခဲ့သည်မှာ မှန်သော်လည်း မိမိ၏ ဉာဏ်စွမ်း ဉာဏ်စဖြင့် တီထွင်ကြံဆ၍ ရေးသားခဲ့သည်ကား မဟုတ်။ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် တည်ရှိခဲ့သော အဋ္ဌကထာတို့ကို ပါဠိဘာသာသို့ ဘာသာပြန်ဆိုတော်မူခဲ့ခြင်းသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ ထပ်မံ၍ အနည်းငယ် ရှင်းလင်းတင်ပြအပ်ပါသည်။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် **သမန္တပါသာဒိကာ** မည်သော ဝိနည်းအဋ္ဌကထာကို **အရှင်ဗုဒ္ဓသိရိမထေရ်မြတ်**က လျှောက်ထား တောင်းပန်အပ်သောကြောင့် မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်၏ တောင်ဘက် **ပဓာနဃာရပရိဝုဏ်**တွင် **မဟာနိဂမသာမိ** အမည်ရသော ဒါယကာ၏ ပြာသာဒ်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်လျက် စီရင်တော်မူသည်။ ထို ဝိနည်းအဋ္ဌကထာကို ရေးသားစီရင်တော်မူသော အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ

ဆရာတော်အရှင်သူမြတ်သည် အရှင်မဟာမဟိန္ဒ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်ကြီးကိုယ်တိုင် သီဟိုဠ်သို့ ဆောင်ယူ-
တော်မူခဲ့သော သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် စီရင်ထားသော မဟာအဋ္ဌကထာကို ထို အဋ္ဌကထာသစ်၏ ကိုယ်ထည်ပြု၍
မဟာပစ္စရိ၊ ကုရုန္တိ၊ သင်္ခေပ၊ အန္တက အဋ္ဌကထာတို့မှလည်း ယူသင့်ယူထိုက်သည်ကို ယူ၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌
ဓဿာမင်းလက်ထက်တိုင်အောင် ထင်ရှားကုန်သော ရှေးရှေးဝိနည်းဓိုရ်မထေရ်မြတ်တို့၏ အဆုံးအဖြတ်ဖြစ်သော
ထေရဝါဒကိုလည်း ထည့်သွင်း၍ ရေးသားစီရင်တော်မူလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌ အောက်ပါ
စကားတို့ကို မိန့်ဆိုထားပေသည်။ —

ထို အဋ္ဌကထာသစ်ကို စီရင်ရန်အားထုတ်သော ငါ (= ဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်)သည် မဟာအဋ္ဌကထာကြီးကို
ထိုအဋ္ဌကထာသစ်၏ အထည်ကိုယ် အရင်းခံပြု၍ မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၌လည်းကောင်း၊ ကျော်စောထင်ရှား-
ကုန်သော ကုရုန္တိအဋ္ဌကထာ အစရှိကုန်သော အဋ္ဌကထာဟောင်းတို့၌လည်းကောင်း အကြင် အဆုံးအဖြတ်ကို
ဆိုထား၏။ ထို အဆုံးအဖြတ်မှလည်း သင့်လျော်သောအနက်ကို မစွန့်မူ၍ ထိုပြင် အရှင် တိပိဋက စူဠနာဂ
အစရှိသော မထေရ်မြတ်ကြီးတို့၏ အဆုံးအဖြတ်ဟူသော ထေရဝါဒများပါ ပါဝင်သော အဋ္ဌကထာသစ်ကို
ကောင်းစွာ အားထုတ် စီရင်ပေအံ့။ (ဝိ-ဋ္ဌ-၁-၂။)

- ၁။ သုမင်္ဂလဝိလာသိနီ မည်သော ဒီဃနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၊
- ၂။ ပပဉ္စသုဒ္ဓနီ မည်သော မဇ္ဈိမနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၊
- ၃။ သာရတ္ထပ္ပကာသနီ မည်သော သံယုတ္တနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၊
- ၄။ မနောရထပူရဏီ မည်သော အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၊
- ၅။ အဋ္ဌသာလိနီ၊ သမ္မောဟဝိနောဒနီ၊ ပဉ္စပကရဏ မည်သော အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာ —

ဤ အဋ္ဌကထာ အရပ်ရပ်တို့ကိုလည်း ပြုစီရင်တော်မူသည်။ ပြုစီရင်ပုံ အခြင်းအရာမှာမူ အရှင်မဟာမဟိန္ဒ
မထေရ်မြတ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ နှုတ်တက်အာဂုံအနေဖြင့် ဆောင်ယူခဲ့၍ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် ပေထက်အက္ခရာ
တင်ထားသော သီဟိုဠ်ဘာသာသို့ ဘာသာပြန်ဆိုထားသော မူလအဋ္ဌကထာ ခေါ် မဟာအဋ္ဌကထာကိုသာလျှင်
ပါဠိဘာသာသို့ ပြန်ဆိုသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အထပ်ထပ်ဆိုထားသော စကားတို့ကို ချုံးသောအားဖြင့်
လည်းကောင်း ရေးသားစီရင်တော်မူပေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအဋ္ဌကထာတို့၏ ကျမ်းဦးစကားရပ်၌ အောက်ပါ
အတိုင်း မိန့်ဆိုထားတော်မူ၏။ —

“ထိုသို့ တတိယသံဂါယနာ တင်ခဲ့ပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ထို မူလအဋ္ဌကထာကို အရှင်မဟာမဟိန္ဒ
မည်သော ရဟန္တာမထေရ်မြတ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ နှုတ်တက်အာဂုံအနေအားဖြင့် ဆောင်ယူခဲ့၍ သီဟိုဠ်-
ကျွန်းသားတို့ အကျိုးငှာ သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် တင်ထားလေသည်။

ထို အဋ္ဌကထာဟောင်းမှ သီဟိုဠ်ဘာသာကို ပယ်ရှား၍ ပါဠိတော်နည်းအားလျော်သော အပြစ်ကင်းသော
နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသော ပါဠိဘာသာသို့တင်လျက်။ ပ ။ အထပ်ထပ်ဆိုထားသော အနက်ကို ပယ်၍
ပါဠိတော်၏ အနက် (= အဋ္ဌကထာ)ကို ဖွင့်ပြပေအံ့။” (ဒိ-ဋ္ဌ-၁-၁-၂။ အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂။)

တစ်ဖန် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် အောက်ပါအတိုင်းလည်း အဋ္ဌကထာတို့၏
ကျမ်းဦးအစ၌ မိန့်မှာထားတော်မူ၏။ —

- ၁။ သီလအကြောင်းကို ဖွင့်ပြသော စကားကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ဓုတင်အကျင့်တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊

- ၃။ အလုံးစုံသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊
- ၄။ စရိုက် အစီအရင်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၅။ ဈာန်သမာပတ်အကျယ်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၆။ အဘိညာဏ်အားလုံးတို့ကိုလည်းကောင်း၊
- ၇။ ပညာကို ပေါင်း၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊
- ၈။ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် ဣန္ဒြေ အရိယသစ္စာတို့ကိုလည်းကောင်း၊
- ၉။ ကောင်းစွာ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်၍ သိမ်မွေ့သော နည်းရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်ကို လည်းကောင်း၊
- ၁၀။ မလွတ်မကင်းသော ပါဠိအစဉ်ရှိသော ဝိပဿနာဘာဝနာကိုလည်းကောင်း —

ဤဆိုခဲ့သော အလုံးစုံကို ငါသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်း၌ အပြည့်အစုံ စင်ကြယ်စွာ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ထို အလုံးစုံကို ဤ အဋ္ဌကထာ၌ အပိုအလွန် ထပ်၍ မစိစစ်ကုန်တော့အံ့။ (ဒီ-ဋ္ဌ-၁-၂။ အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂။)

ဤ ပဋိညာဉ် ခံဝန်ချက်များနှင့် အညီ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ လာရှိသော သီလ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာ သုံးရပ်ဖြင့် သိမ်းကျုံးရေတွက် တင်ပြထားသော သမထ ဝိပဿနာ ကျင့်စဉ်အရပ်ရပ်တို့သည် ပါဠိတော် အစဉ် အတိုင်း ဖွင့်ဆိုရေးသားထားအပ်သော ရှေးရှေးအဋ္ဌကထာတို့၌ လာရှိသော ဖွင့်ဆိုချက်များသာ ဖြစ်ကြသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ဆိုထားပြီးသဖြင့် ထိုထို အဋ္ဌကထာများ၌ အချို့အချို့သော အချက်အလက်များကို ထပ်မံ၍ မဖွင့်ဆိုတော့ဘဲ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ဆိုထားသည့်အတိုင်း မှတ်သားရန် ပြန်လည်၍ ညွှန်ကြားထားတော်မူခြင်းဖြင့် အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာ (= အဋ္ဌကထာ) ကို အကျဉ်းချုံးထားတော်မူပေသည်။

တဖန် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသမထေရ်မြတ်သည် ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၏ ကျမ်းဦးအစ၌ အောက်ပါစကား တို့ကိုလည်း မိန့်ဆိုထားတော်မူ၏။ —

“မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင်တရားတော်ကိုလည်းကောင်း၊ အကြင်ဝိနည်းတော်ကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူအပ်၏။ ထိုတရားတော်နှင့် ထိုဝိနည်းတော်ကို မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်စစ်ဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတြာ အစရှိသော မထေရ်တို့သည် ထိုဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်သာလျှင် သိနားလည်တော်မူကုန်၏။ ထိုသို့ သိနားလည်တော်မူကြသော အရှင်သာရိပုတြာ အစရှိသော မထေရ်မြတ်တို့၏ အလိုအယူကို မစွန့်ကုန်မူ၍ သီဟိုဠ်ဆရာတော်တို့သည် ရှေးကာလ၌ အဋ္ဌကထာတို့ကို ပြုစီရင်တော်မူကြလေကုန်ပြီ။

ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုထားသော စကားဟူသမျှသည် မေ့လျော့၍ ရေးကူးမိသော ပမာဒလေခမှ တစ်ပါး အလုံးစုံပင် ဤသာသနာတော်တွင် သိက္ခာသုံးပါးတို့၌ ရှိသေခြင်းရှိကုန်သော ပညာရှိတို့၏ စံချိန်သဖွယ်ဖြစ်သော ပမာဏပေတည်း။

ထိုအဋ္ဌကထာဟောင်းမှ သီဟိုဠ်ဘာသာစကားကိုသာလျှင် ပယ်၍ ကျယ်ဝန်းသော စကားအစဉ်ကိုလည်း ချုံး၍။ ပ ။ ဤအဋ္ဌကထာသစ်သည်လည်း ဖြစ်ပေလတ္တံ့။ ထို့ကြောင့် ဤအဋ္ဌကထာသစ်ကိုလည်း ရှိသေစွာ သင်ယူအပ်ပေသတည်း။” (ဝိ-ဋ္ဌ-၁-၃။)

ထို့ကြောင့်ပင်လျှင် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ ဆရာတော်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သုတ္တန်တရားတော်ကို ဖြစ်စေ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကိုဖြစ်စေ ဝိနည်းတရားတော်ကိုဖြစ်စေ ရှေးဟောင်းအဋ္ဌကထာကိုဖြစ်စေ မမှီမူ၍

မိမိဉာဏ်ဖြင့် ကြံဆတီထွင်၍သော်လည်းကောင်း၊ လောကီကျမ်းတို့မှ ယူ၍သော်လည်းကောင်း တစ်စုံတစ်ခုသော ကျမ်းကိုမျှ ရေးသားပြုစုတော် မမူခဲ့ပေ။

ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ ရေးသားတင်ပြထားသော ကျင့်စဉ်တို့မှာ ဘုရားဟောပါဠိတော်တို့၌ လာရှိသော ကျင့်စဉ်တို့သာဖြစ်ကြသည်ဟုလည်းကောင်း၊ ထိုကျင့်စဉ်တို့ကို ကျင့်လိုသူတို့ နားလည်နိုင်ရန် ကျင့်တတ်နိုင်ရန်အတွက် ရှေးရှေးအဋ္ဌကထာတို့၌ လာရှိသည့်အတိုင်း ဘုရားဟောပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ဆို ရေးသားထားသည့် ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ်တို့သာ ဖြစ်ကြသည်ဟုလည်းကောင်း ရှိသေစွာ မှတ်သားနာယူလေရာသည်။

ဤမျှဆိုလျှင် ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ် ပဋိပတ်လောကဝယ် မျက်နှာငယ်နေရှာသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ ကျမ်းသည် မည်ကဲ့သို့သော ကျမ်းမျိုးဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုကျမ်း၌လာရှိသော ကျင့်စဉ်တို့သည် မည်ကဲ့သို့သော ကျင့်စဉ်တို့ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း အသင်သူတော်ကောင်းသည် သဘောပေါက်နိုင်လောက်ပေပြီ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာတွင် ရေးသားတင်ပြထားသော သမထပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ဝိပဿနာပိုင်းဆိုင်ရာ အလွန်အရေးပါသော ကျင့်စဉ်များကို အခြားအခြားသော အဋ္ဌကထာများ၌ အလွယ်တကူ ရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင်သော်လည်း အချို့သော ကျင့်စဉ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အဖွင့်တို့မှာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌သာ တွေ့ရှိရ၍ အခြားအခြားသော အဋ္ဌကထာတို့၌ မတွေ့ရှိနိုင်ခြင်းမှာ - ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ဆိုပြီး အဖွင့်များကို ထိုထိုအဋ္ဌကထာ၌ ထပ်မံ၍ မဖွင့်ဆိုခြင်းကြောင့်ဟု မှတ်ပါ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၌ ဖွင့်ဆိုပြီးကြောင်း မှာကြားထားသည့် စကားရပ်မှန်သမျှတို့သည် ထိုထို အဋ္ဌကထာတို့၌ ဖွင့်ဆိုထားပြီး အဖွင့်စကားရပ်များသာ ဖြစ်ကြပေသည်။ ထိုအဖွင့်များကို အထပ်ထပ် လာရှိသော အဖွင့်များဟုဆိုသည်။ ထိုထို အထပ်ထပ်လာသော အဖွင့်များကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂကျမ်း၌ ကြည့်ရန် ညွှန်းလျက် ကျမ်းစာကို အကျဉ်းချုံးထားတော်မူပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၏ နိဂုံး၌ အောက်ပါ စကားရပ်တို့ကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်သည် မိန့်မှာသွားတော်မူခဲ့ပေသည်။ -

တေသံ သီလာဒိဘေဒါနံ၊ အတ္တာနံ ယော ဝိနိစ္ဆယော။

ပဉ္စန္ဒမိ နိကာယာနံ၊ ဝုတ္တော အဋ္ဌကထာနယော။

သမာဟရိတွာ တံ သဗ္ဗံ၊ ယေဘုယျေန သနိစ္ဆယော။

သဗ္ဗသင်္ကရဒေါသေဟိ၊ မုတ္တော ယသ္မာ ပကာသိတော။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၃၅၄။)

သီလအမျိုးအစား၊ သမာဓိအမျိုးအစား၊ ပညာအမျိုးအစားတို့၏ အနက် အဓိပ္ပါယ် အဆုံးအဖြတ်ကို နိကာယင်္ဂါရပ်တို့၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြရာ အဋ္ဌကထာနည်း၌ မိန့်ဆိုထားလေသည်။ ထို မိန့်ဆိုထားသော ဖွင့်ဆိုထားသော အဋ္ဌကထာအဆုံးအဖြတ် အလုံးစုံကို ယေဘုယျအားဖြင့် စုရုံးဆောင်ယူ၍ ဝါဒချင်း ရောယှက်မှုဟူသော အပြစ်ဒေါသတို့မှ ကင်းလွတ်သော အနက်ကို အဆုံးအဖြတ်နှင့်တကွ ပြထားအပ်ပေ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၃၅၄။)

အထက်ပါ စကားဖြင့် - “ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာကျမ်းကို ပြုစုတော်မူသော အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ-ဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် မဟာဝိဟာရဝါသီ မထေရ်မြတ်တို့၏ ဟောပြောသင်ကြားနည်းဟု ဆိုအပ်သော နိကာယင်္ဂါရပ်တို့၏ ရှေးအဋ္ဌကထာဟောင်းတို့ကို အမှီပြု၍ ထိုအဋ္ဌကထာဟောင်းတို့၌ မိန့်ဆိုထားသော သီလ-သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်ဖြင့် သိမ်းကျုံးရေတွက်အပ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်မြတ်တရားနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ယူသင့်ယူထိုက်သော အဆုံးအဖြတ် အလုံးစုံကို စုပေါင်းဆောင်ယူ၍ ပြုစီရင်တော်မူလေသည်” ဤ သဘောတရားသည် ထင်ရှားပေါ်လွင်လျက်ပင် ရှိပေသည်။

ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ အမည်ရသော ဤကျမ်း၌လည်း နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း ကျင့်စဉ်-အရပ်ရပ်တို့ကို ရေးသားတင်ပြရာ၌ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ လာရှိသည့် ဝိသုဒ္ဓိ (၇) ပါး ကျင့်စဉ်အတိုင်း ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။

မဂ္ဂင် (၈) ပါး ကျင့်စဉ်တရားတို့ကို အစီအစဉ်တကျ ဖွင့်ဆိုရေးသားထားသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာသည် ထိုခေတ်၌ ပေါက်ဖွားခဲ့ကြသော စာသင်သား သူတော်ကောင်းများအတွက် ပြည့်စုံခဲ့ဟန်ရှိသော်လည်း ခေတ်တွေပြောင်း၍ နှောင်းလာသောအခါ မသိနိုင်စရာ ခက်ခဲနက်နဲသည့် အချက်အလက်များ ပေါ်ထွက်လာရုံမျှသာမက ကျင့်စဉ်ကို နားမလည်နိုင်သည့် အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသည့် အချက်အလက်များလည်း ပေါ်ထွက်လာသဖြင့် အာစရိယဓမ္မပါလ အမည်ရတော်မူသော အရှင်ဓမ္မပါလဆရာတော် က မဟာဋီကာ (= ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ) ကျမ်းစာ တစ်စောင်ကို ထပ်မံ၍ ပြုစုတော်မူရပြန်သည်။

ထိုကျမ်းစာများမှာ ပါဠိစာပေကို ကျွမ်းကျင်သူ သူတော်ကောင်းများအတွက် အားထားဖွယ်ရာ ကျမ်းစာ ဖြစ်သော်လည်း ပါဠိစာပေကို မကျွမ်းကျင်သူ သူတော်ကောင်းများ အတွက် အခက်အခဲများ များစွာပင် ရှိလာရပြန်ပေသည်။ နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ အမည်ရသော ဤကျမ်းစာသည် ထိုသည့်အခက်အခဲကို ဖြေရှင်းပေးသော ကျမ်းစာတစ်စောင်မျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဖန် —

- ၁။ ပရိယတ် တရားတော်၌ သော်လည်းကောင်း၊
- ၂။ ပဋိပတ် တရားတော်၌ သော်လည်းကောင်း၊
- ၃။ ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်မျိုးလုံး၌ သော်လည်းကောင်း —

ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတော်မူကြသော သူတော်ကောင်းများအဖို့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာကျမ်း၌ လာရှိသော ကျင့်စဉ်များမှာ လွယ်ကူနေမည်ဖြစ်သော်လည်း ပရိယတ်တရားတော်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိပတ်တရားတော်၌ သော်လည်းကောင်း၊ ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်မျိုးလုံး၌သော်လည်းကောင်း ကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှု မရှိကြသော သူတော်ကောင်းများ အဖို့ကား ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ လာရှိသော ကျင့်စဉ်များကို စနစ်တကျ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်နိုင်ဖို့ရန်မှာမူ များစွာပင် အခက်အခဲ ရှိကောင်း ရှိနိုင်ပေသည်။

ထိုကဲ့သို့ အခက်အခဲရှိနေသော သူတော်ကောင်းများသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာကျမ်းစာ၌ လာရှိသော ကျင့်စဉ်များကို မပင်မပန်း ချမ်းချမ်းသာသာ လွယ်လွယ်ကူကူ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်နိုင်ရန် ရည်သန် တောင့်တ၍ နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ အမည်ရသော ဤကျမ်းစာကို ယောဂီသူတော်စင်များတို့၏ လျှောက်ထားတောင်းပန်ချက်အရ ရေးသားတင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ အမည်ရသော ဤကျမ်းစာသည် ပရိယတ်တရားတော်၌ သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိပတ်တရားတော်၌ သော်လည်းကောင်း၊ ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်မျိုးလုံး၌ သော်လည်းကောင်း မကျွမ်းကျင် မလိမ္မာကြကုန်သော သူတော်ကောင်းတို့နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာကျမ်း၌ လာရှိသော ကျင့်စဉ်တို့၏ အကြားတွင် တည်ဆောက်ထားသော “ပေါင်းကူးတံတား” တစ်ခုမျှသာ ဖြစ်သည်။ နည်းသစ် စနစ်သစ် တီထွင်ထားသော ကျမ်းစာအသစ်အဆန်း တစ်စောင်ကား မဟုတ်ပေ။

သို့သော် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ လာရှိသော ကျင့်စဉ်တို့ကား ကျယ်ပြန့်၏၊ နက်ရှိုင်း၏၊ ခက်ခဲ၏၊ ပရိယတ်တရားတော်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိပတ်တရားတော်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်မျိုးလုံး၌ သော်လည်းကောင်း မကျွမ်းကျင် မလိမ္မာသူ သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများ အားထုတ်

တတ်ဖို့ရန်မှာ မလွယ်ကူလှပေ။ ထိုကဲ့သို့သော အခက်အခဲများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်ရသော သူတော်ကောင်းအပေါင်း-တို့သည် အခက်အခဲမရှိ အစီအစဉ်တကျ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် မြင့်သထက်မြင့်အောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများ အားထုတ်နိုင်ကြပါစေခြင်း အကျိုးငှာ ရည်သန်တောင့်တ၍ ဤကျမ်းစာတွင် အောက်ပါအတိုင်း အပိုင်းကြီး (၉)ပိုင်း ခွဲ၍ ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။

- ၁။ ကောင်းသော ည တစ်ည (ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တန်) ပိုင်း၊
- ၂။ သမာဓိထူထောင်သင့်ပုံပိုင်း၊
- ၃။ အာနာပါနုဿတိသမာဓိပိုင်း၊
- ၄။ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၊
- ၅။ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၊
- ၆။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်း၊
- ၇။ လက္ခဏာဒိဓကုတ္တပိုင်း၊
- ၈။ ဝိပဿနာပိုင်း၊
- ၉။ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း -

ဤသို့ နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ အမည်ရှိသော ဤကျမ်း၌ ဤ အပိုင်းကြီး (၉)ပိုင်း ခွဲ၍ ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ ဤကျမ်း၌ တစ်စိုးတစ်စိ မှားယွင်းသည့် အချက်ကို တွေ့ရှိပါက မိမိကျမ်းအသွင် ပြင်ဆင်၍ ဖတ်ရှုတော်မူကြပါရန် တောင်းပန်အပ်ပါသည်။

ဤကျမ်းစာ ပထမတွဲ၌ -

- ၁။ သီလဝိသုဒ္ဓိပိုင်း၌ သီလကို ဖြူစင်အောင် ဖြည့်ကျင့်ရန် အစီအရင် အကျဉ်းချုပ်မျှကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ဓိတ္တဝိသုဒ္ဓိပိုင်း၌ အာနာပါနုဿတိသမာဓိပိုင်းကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ဓိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိပိုင်း၌ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းဟု နှစ်မျိုးရှိရာ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းကိုလည်းကောင်း-

ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာသည် ဘုရားဟောပါဠိတော်ကြီးများနှင့် ရှေးရှေးအဋ္ဌကထာကြီးတို့၌ လာရှိသည့်အတိုင်း သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တို့ကို အဆင့်ဆင့် ရေးသားတင်ပြထားသကဲ့သို့ အလားတူပင် နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ အမည်ရသော ဤကျမ်း၌လည်း -

- ၁။ ဘုရားဟောပါဠိတော်၊
- ၂။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊
- ၃။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာဆရာတော် ဘာသာပြန်ဆိုထားသော ရှေးရှေးအဋ္ဌကထာများ၊
- ၄။ အဋ္ဌကထာ၌လာရှိသော ထေရဝါဒဖြတ်ထုံးများ၊
- ၅။ အဋ္ဌကထာအဖွင့် ဋီကာများ၊
- ၆။ နိဿယကျမ်းများ၊
- ၇။ မြန်မာပြန်ကျမ်းများ၊
- ၈။ ရှေးရှေးဆရာမြတ်တို့၏ ဖြတ်ထုံးများ -

ဤသို့စသည့် ကျမ်းဂန်အရပ်ရပ်တို့၌ လာရှိသည့်အတိုင်း သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်တို့ကို ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာသည် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမထေရ်မြတ်က တည်ထောင် ဖန်ဆင်းလိုက်သော

နိဒါနကထာ

နည်းသစ် စနစ်သစ် ကျင့်စဉ်သစ် မဟုတ်သကဲ့သို့ ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်မှ ဆင်းသက်လာသည့် နည်းဟောင်း စနစ်ဟောင်း ကျင့်စဉ်ဟောင်းသာ ဖြစ်သကဲ့သို့ ဘုရားဟောပါဠိတော်ကြီးများနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာကို အထူး အလေးဂရုပြု၍ ရေးသားပြုစုထားအပ်သော ဤ နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ အမည်ရသော ဤကျမ်း၌ ရေးသား တင်ပြထားအပ်သော ကျင့်စဉ်အရပ်ရပ်တို့သည်လည်း နည်းသစ် စနစ်သစ် ကျင့်စဉ်သစ် မဟုတ်ဘဲ နည်းဟောင်း စနစ်ဟောင်း ကျင့်စဉ်ဟောင်းတို့သာ ဖြစ်ကြသည်။

ဘုရားရှင်၏ လက်ထက်တော်မှသည် ယနေ့သို့တိုင်အောင် ဆင်းသက်လာသည့် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း ရှေးထုံးဟောင်း ကျင့်စဉ် ဥပဒေသကြီးကို နှစ်သက်မြတ်နိုးတော်မူကြသော သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့သည် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများ အားထုတ်တော်မူနိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

ဖားအောက်တောရဆရာတော်
စိတ္တလတောင်ကျောင်း
ဖားအောက်တောရ
သာသနာတော်သက္ကရာဇ် - ၂၅၃၇ - ခု၊
ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၃၅၅ - ခု၊
သီတင်းကျွတ်လဆန်း (၁) ရက်။

နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဒ္ဒိပဒါ

နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းကျင့်ခဉ် - ပထမတွဲ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

မဟာနမက္ကာရ - ဗုဒ္ဓပဏာမ

မုနိန္ဒက္ခော ယေကော ဒယုဒယရုဏော ဉာဏဝိတ္ထိဏ္ဏဗိမ္ဗော၊
ဝိနေယျပ္ပါဏောယံ ကမလကထိတံ ဓမ္မရံသီဝရေဟိ။
သုဗောဓေသိ သုဒ္ဓေ တိဘဝကုဟရေ ဗျာပိတက္ကိတ္တိနဉ္စ၊
တိလောကေကစ္စက္ခံ ဒုခမသဟနံ တံ မဟေသီ နမာမိ။

ဒယုဒယရုဏော = မဟာကရုဏာတော်သမာပတ်တည်းဟူသော တက်သစ်စ နေအရုဏ်လည်း ရှိတော်မူထသော။ ဉာဏဝိတ္ထိဏ္ဏဗိမ္ဗော = သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မြတ်တည်းဟူသော ကျယ်ပြန့်သော စက်ဝန်းတော်လည်း ရှိတော်မူထသော။ ဧကော = သောင်းလောကဓာတ် တစ်ခွင်ဝယ် တုဘက်မပြု တစ်ဆူတည်းသာ ပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက်၍ လာတော်မူပေသော။ ယော မုနိန္ဒက္ခော = အကြင် ဘုရားတည်းဟူသော နေမင်းသည်။ သုဒ္ဓေ = သန့်ရှင်းဖြူစင် အေးမြကြည်လင်လှပေသော။ တိဘဝကုဟရေ = ကာမ-ရူပ-အရူပတည်းဟူသော ဘဝသုံးထပ် ဘုံသုံးရပ်ကြာအိုင်၌။ နိဗ္ဗတ္တံ = ပါရမီကံ စီမံလှုံ့ဆော်သဖြင့် အသင့်ဖြစ်ထွန်း ပေါ်ပေါက်၍ နေပေသော။ ကမလကထိတံ = ကြာဟူ၍ ခေါ်ဆိုသမုတ်အပ်သော။ ဝိနေယျပ္ပါဏောယံ = ကျွတ်ထိုက်သသူ လူနတ်ဗြဟ္မာ ဝေနေယျကြာ သတ္တဝါအပေါင်းကို။ ဓမ္မရံသီဝရေဟိ = မဂ်ပေါက်ဖိုလ်ဝင် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သိစေတတ်သည့် သူတော်ကောင်းတရားတည်းဟူသော မြတ်သော ဒေသနာ ရောင်ခြည်တော်တို့ဖြင့်။ သုဗောဓေသိ = သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ကို ထွင်းဖောက် သိမြင်စေလျက် ကောင်းစွာ ပွင့်စေတော်မူခဲ့လေပြီ။

ဗျာပိတက္ကိတ္တိနဉ္စ = သောင်းလောကဓာတ် တစ်ခွင်ဝယ် သူမတူသော သီလ-သမာဓိ-ပညာဂုဏ်သကတ်-ကြောင့် ဗြဟ္မာ့ဘုံတိုင် ပြန့်လှိုင်ကျော်ကြား ထင်ရှားတော်မူပေထသော။ တိလောကေကစ္စက္ခံ = ဗြဟ္မာနတ်လူ သုံးဘုံသူတို့၏ တစ်လုံးတည်းသော မျက်စိသဖွယ် ဖြစ်တော်မူပေထသော။ ဒုခမသဟနံ = မဟာပထဝီမြေကြီးနှင့် တူစွာ သည်းခံနိုင်ခဲ့သောအရာကို သည်းခံတော်မူတတ်ထသော။ မဟေသီ = သီလက္ခန္ဓ သမာဓိက္ခန္ဓ ပညာက္ခန္ဓ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓတည်းဟူသော ဂုဏ်ကျေးဇူး အထူးတို့ကို ဆည်းပူးရှာမှီး လေ့ကျက်တော်မူပြီးသော။ တံ မုနိန္ဒက္ခံ = ထို ဘုရားတည်းဟူသော နေမင်းကို။ အဟံ = တပည့်တော်သည်။ နမာမိ = ကာယ ဝစီ မနောချီလျက် သုံးလီစေတနာ သုံးဖြာဒွါရ ပဏာမဖြင့် သဒ္ဓါရိုကျိုး မာန်စွယ်ချိုးလျက် ရှိခိုးဦးညွတ်ပါ၏ မြတ်စွာဘုရား။

ကောင်းသော ည တစ်ည (ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တန်) ပိုင်း

ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တန်ပိုင်းကို မတင်ပြမီ အတိတ် အနာဂတ်ရှုကွက်နှင့် ဆက်စပ်၍ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကြိုတင်ကာ သိထားသင့်သော ပစ္စက္ခဉာဏ်နှင့် အနွယ်ဉာဏ်အကြောင်းကို ရှေ့ဦးစွာ တင်ပြပေအံ့။

ပစ္စက္ခဉာဏ်နှင့် အနွယ်ဉာဏ်အကြောင်း

အနိစ္စတော မနသိကရောတော အဓိမောက္ခဗဟုလဿ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အာဓိပတေယျံ ဟောတိ၊ ဘာဝနာယ စတ္တာရိန္ဒြိယာနိ တဒန္တယာ ဟောန္တိ ၊ . . . (ပဋိသံ - ၂၄၅။)

တဒန္တယာ ဟောန္တိတိ တံ အနုဂါမိနိ တံ အနုဝတ္ထိနိ ဟောန္တိ။ (ပဋိသံ-၄-၂-၁၆၁။)

ပညဝတော ဘိက္ခဝေ အရိယသာဝကဿ တဒန္တယာ သဒ္ဓါ သဏ္ဌာတိ၊ . . . (သံ-၃-၁၉၅။)

တဒန္တယာတိ တံ အနုဂစ္ဆမာနာ၊ အနုဝတ္ထမာနာတိ အတ္ထော။ (သံ-၄-၃-၂၇၉။)

အနွယ် ဉာဏန္တိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပစ္စက္ခတော ဒိသ္မာ ယထာ ဣဒါနိ၊ ဧဝံ အတီတေပိ အနာဂတေပိ ဣမေဝ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စံ၊ အယမေဝ တဏှာ သမုဒယသစ္စံ၊ အယမေဝ နိရောဓော နိရောဓသစ္စံ၊ အယမေဝ မဂ္ဂေါ မဂ္ဂသစ္စန္တိ ဧဝံ တဿ ဉာဏဿ အနုဂတိယံ ဉာဏံ။ (ဒီ-၄-၃-၂၀၂။)

အနွယ် ဉာဏန္တိ အနုဂမနဉာဏံ။ ပစ္စက္ခတော ဒိသ္မာတိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ မဂ္ဂဉာဏေန ပစ္စက္ခတော ဒိသ္မာ။ (ဒီ-၄-၃-၂၃၄။)

ဤအထက်ပါ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့် အညီ အနွယ်သည် တဒန္တယတရားနှင့် အနွယ်ဉာဏ်ဟု နှစ်မျိုး ရှိ၏။ ထိုတွင် အနွယ်ဉာဏ်သည်လည်း -

၁။ ဝိပဿနာဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အနွယ်ဉာဏ်၊

၂။ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အနွယ်ဉာဏ် ဟု -

ဤသို့လျှင် အနွယ်ဉာဏ် နှစ်မျိုး ရှိပေသည်။ ထိုတွင် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အနွယ်ဉာဏ်ကို ရှေ့ဦးစွာ တင်ပြပေအံ့။ -

ဥပနိသသုတ္တန် ကောက်နုတ်ချက်

ဇာနတော အဟံ ဘိက္ခဝေ ပဿတော အာသဝါနံ ခယံ ဝဒါမိ၊ နော အဇာနတော နော အပဿတော။ ကိဉ္စ ဘိက္ခဝေ ဇာနတော ကိ ပဿတော အာသဝါနံ ခယော ဟောတိ။

၁။ ဣတိ ရူပံ၊ ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော၊ ဣတိ ရူပဿ အတ္ထင်္ဂမော။

၂။ ဣတိ ဝေဒနာ။ ပ ။

၃။ ဣတိ သညာ။

၄။ ဣတိ သင်္ခါရာ။

၅။ ဣတိ ဝိညာဏံ၊ ဣတိ ဝိညာဏဿ သမုဒယော၊ ဣတိ ဝိညာဏဿ အတ္ထင်္ဂမောတိ။ (သံ-၁-၂၆၇။)

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

ရဟန်းတို့ . . . သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိသသူအားသာလျှင်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မြင်သသူအားသာလျှင် အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း အရိယမဂ်ဖိုလ်ကို ငါဘုရား ဟောတော်မူ၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မသိသသူအား၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မမြင်သသူအား အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း အရိယမဂ်ဖိုလ်ကို ငါဘုရား ဟောတော်မူ။

ရဟန်းတို့ . . . အဘယ်ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိသသူအား၊ အဘယ်ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မြင်သသူအား အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း အရိယမဂ်ဖိုလ်သည် ဖြစ်လေသနည်း။ -

- ၁။ (က) ဤကား ရုပ်တည်း၊
(ခ) ဤကား ရုပ်၏ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောတည်း၊
(ဂ) ဤကား ရုပ်၏ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောတည်း။
- ၂။ (က) ဤကား ဝေဒနာတည်း၊
(ခ) ဤကား ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောတည်း၊
(ဂ) ဤကား ဝေဒနာ၏ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောတည်း။
- ၃။ (က) ဤကား သညာတည်း၊
(ခ) ဤကား သညာ၏ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောတည်း၊
(ဂ) ဤကား သညာ၏ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောတည်း။
- ၄။ (က) ဤသည်တို့ကား စေတသိက် သင်္ခါရတို့တည်း၊
(ခ) ဤကား စေတသိက် သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောတည်း၊
(ဂ) ဤကား စေတသိက် သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောတည်း။
- ၅။ (က) ဤကား ဝိညာဏ်တည်း၊
(ခ) ဤကား ဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောတည်း၊
(ဂ) ဤကား ဝိညာဏ်၏ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောတည်း ဟု -

ဤသို့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိသသူအား၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မြင်သသူအား အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း အရိယမဂ်ဖိုလ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ (သံ-၁-၂၆၇။)

ဤဒေသနာတော်မြတ်၏ ဆိုလိုရင်းမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။ -

- ၁။ ခန္ဓာငါးပါးကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ယင်းခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း = သမုဒယနှင့် ဖြစ်ခြင်း = သမုဒယ = ဥဒယသဘောကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ယင်းခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ချုပ်ကြောင်း = အတ္တင်္ဂမနှင့် ချုပ်ခြင်း = အတ္တင်္ဂမ = ဝယသဘောကိုလည်းကောင်း၊

သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိပါမှ မြင်ပါမှသာလျှင် အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကုန်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့်

ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်မသိပါမူကား မမြင်ပါမူကား အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း အရိယ-မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် မဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကုန်ဟု ဆိုလို၏။

အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့ကလည်း ယင်းပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ရှင်းလင်း ဖွင့်ဆိုထားတော်မူကြ၏။

ဇာနတောတိ ဇာနန္တဿ။ **ပဿတော**တိ ပဿန္တဿ။ ဒွေပိ ပဒါနိ ဧကတ္တာနိ၊ ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ။ ဧဝံ သန္တေပိ “ဇာနတော”တိ ဉာဏလက္ခဏံ ဥပါဒါယ ပုဂ္ဂလံ နိဒ္ဒိသတိ။ ဇာနနလက္ခဏံ ဟိ ဉာဏံ။ “ပဿတော”တိ ဉာဏပ္ပဘာဝံ ဥပါဒါယ။ ပဿနပ္ပဘာဝံ ဟိ ဉာဏံ၊ ဉာဏသမင်္ဂီပုဂ္ဂလော စက္ခုမာ ဝိယ စက္ခုနာ ရူပါနိ၊ ဉာဏေန ဝိဝဋ္ဋေ ဓမ္မေ ပဿတိ ။ ပ ။

နော အဇာနတော နော အပဿတောတိ ယော ပန န ဇာနာတိ န ပဿတိ၊ တဿ နော ဝဒါမိတိ အတ္ထော။ ဧတေန ယေ အဇာနတော အပဿတောပိ သံသာရာဒီဟိယေဝ သုဒ္ဓိံ ဝဒန္တိ၊ တေ ပဋိက္ခိတ္တာ ဟောန္တိ။ ပုရိမေန ပဒဒ္ဒယေန ဥပါယော ဝုတ္တော၊ ဣမိနာ အနုပါယံ ပဋိသေဓေတိ။ (သံ-ဋ-၂-၄၉။)

၁။ **ဇာနတော ပဿတော**တိ ဧတ္ထ ဒဿနံ ပညာစက္ခုနာဝ ဒဿနံ အဓိပ္ပေတံ၊ န မံသစက္ခုနာတိ အာဟ “**ဒွေပိ ပဒါနိ ဧကတ္တာနိ**”တိ။ **ဧဝံ သန္တေပိ**တိ ပဒဒ္ဒယဿ ဧကတ္ထတ္ထေပိ ဉာဏလက္ခဏ ဉာဏပ္ပဘာဝဝိသယဿ တထာဒဿနဘာဝါဝိရောဓနာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ “**ဇာနနလက္ခဏံ ဟိ ဉာဏံ**”န္တိအာဒိ။ **ဉာဏပ္ပဘာဝန္တိ** ဉာဏာနုဘာဝေန ဉာဏကိစ္စဝိသယောဘာသန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ “**ဉာဏေန ဝိဝဋ္ဋေ ဓမ္မေ ပဿတိ**”တိ။ **ဇာနတော ပဿတော**တိ စ ဇာနနဒဿနမုခေန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာ ပဝတ္တာတိ အာဟ “**ဉာဏလက္ခဏံ ဥပါဒါယာ**”တိအာဒိ။ (သံ-ဋ-၂-၆၃။)

ဉာဏလက္ခဏန္တိ ဉာဏဿ သဘာဝံ၊ ဝိသယဿ ယထာသဘာဝါဝဗောဓန္တိ အတ္ထော။ (မ-ဋ-၁-၁၄၆။)

ဉာဏပ္ပဘာဝန္တိ ဉာဏာနုဘာဝံ၊ ဉာဏကိစ္စံ ဝိသယောဘာသန္တိ အတ္ထော။ (မ-ဋ-၁-၁၄၆-၁၄၇။)

၂။ **ဇာနတော**တိ ဝါ ပုဗ္ဗဘာဂဉာဏေန ဇာနတော၊ အပရဘာဂေန ဉာဏေန **ပဿတော**။ (သံ-ဋ-၂-၆၃။)

၃။ **ဇာနတော**တိ ဝါ ဝတ္တာ န ဇာနနံ အနုဿဝါကာရပရိဝိတက္ကမတ္ထဝသေန ဣဓာဓိပ္ပေတံ၊ အထ ခေါ ရူပါနိ ဝိယ စက္ခုဝိညာဏေန ရူပါဒီနိ တေသံ စ သမုဒယာဒိကေ ပစ္စက္ခေ ကတ္တာ ဒဿနန္တိ ဝိဘာဝေတုံ “**ပဿ-တော**”တိ ဝုတ္တန္တိ ဧဝံ ဝါ ဧတ္ထ အတ္ထော။ (သံ-ဋ-၂-၆၃။)

ဇာနတော ဧဝ ပဿတော ဧဝါတိ ဧဝမေတ္ထ နိယမော ဣစ္ဆိတော၊ န အညထာ ဝိသေသာဘာဝတော အနိဋ္ဌာပနောဝါတိ တဿ နိယမဿ ဖလံ ဒေသေတုံ “**နော အဇာနတော နော အပဿတော**”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ “**ယော ပန န ဇာနာတိ၊ န ပဿတိ၊ တဿ နော ဝဒါမိတိ အတ္ထော**”တိ။ ဣမိနာ ခန္ဓာနံ ပရိညာ အာသဝက္ခယဿ ဧကန္တိကကာရဏန္တိ ဒေသေတိ။ (သံ-ဋ-၂-၆၄။)

ပစ္စက္ခကရဏတ္ထေန ဉာတပရိညာ တီရဏပရိညာ စ ဂဟိတာ ဟောတိ။ (သံ-ဋ-၂-၆၅။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ အဖွင့်တို့၏ ဆိုလိုရင်းမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

ဇာနတော = သိသသူအား၊ **ပဿတော** = မြင်သသူအား - ဤနှစ်ပုဒ်တို့ကား တူသောအနက် ရှိကြကုန်၏။ ပုဒ် ဗျည်းသည်သာလျှင် = စကားလုံးသည်သာလျှင် ထူးထွေကွဲပြား၏။ ဤသို့လျှင် စကားလုံးသာ ကွဲပြား၍

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

တူသောအနက်ရှိသော်လည်း - **ဇာနတော** - ဟူသော စကားလုံးက အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်းသိခြင်း သဘောလက္ခဏာကို အစွဲပြု၍ သိတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြ၏။ မှန်ပေသည် - ဉာဏ်သည် (= သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်သည်) အာရုံ၏သဘောမှန်ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်းသိခြင်းသဘော လက္ခဏာ ရှိ၏။

ပဿတော - ဟူသော စကားလုံးက အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို မြင်တတ်သော ဉာဏ်၏ စွမ်းအားရှိန်စော် အာနုဘော်ကို အစွဲပြု၍ မြင်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြ၏။ မှန်ပေသည် - ဉာဏ်သည် (= သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်သည်) အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို မြင်ခြင်း စွမ်းအားရှိန်စော် အာနုဘော် ရှိ၏။ ပဿာဒစက္ခုတည်းဟူသော မျက်စိအမြင် ရှိသောသူသည် ရူပါရုံတို့ကို ပဿာဒစက္ခုဖြင့် (စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့်) မြင်သကဲ့သို့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို မြင်အောင် အရောင်အလင်းကို ထွန်းပြခြင်းကိစ္စရှိသော ဉာဏ်က ဖွင့်ပြ အပ်သော တရားတို့ကို မြင်တတ်၏။ (သံ-ဋ္ဌ-၂-၄၉။)

နော အဇာနတော နော အပဿတော - ဟူသည် - အကြင်သူသည်ကား (ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းတို့၏ သမုဒယသဘောကိုလည်းကောင်း၊ အတ္ထင်္ဂမသဘောကိုလည်းကောင်း) မသိ မမြင်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း အရိယမဂ်ဖိုလ်ကို ငါဘုရား ဟောတော်မူ - ဤကား ဆိုလိုရင်း အနက်သဘောတည်း။ **နော အဇာနတော နော အပဿတော** - ဟူသော ဤ စကားရပ်ဖြင့် အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် (ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းတို့၏ သမုဒယသဘောကိုလည်းကောင်း၊ အတ္ထင်္ဂမသဘောကိုလည်းကောင်း) မသိပါဘဲလျက်လည်း မမြင်ပါဘဲလျက်လည်း သံသရာစသည်တို့မှပင်လျှင် စင်ကြယ်ခြင်းကို ပြောဟောကြကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပယ်မြစ်အပ်ကုန်၏။ (သံ-ဋ္ဌ-၂-၄၉။)

ဇာနတော ပဿတော = သိသသူအား မြင်သသူအား - ဟူသော ရှေးနှစ်ပုဒ်ဖြင့် အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း နည်းလမ်းကောင်းကို ဟောကြားတော်မူအပ်၏။ **နော အဇာနတော နော အပဿတော** = မသိသသူအား မမြင်သသူအား - ဟူသော ဤနှစ်ပုဒ်ဖြင့် အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း နည်းလမ်း-ကောင်း မဟုတ်သည်ကို ပယ်မြစ်တော်မူအပ်၏။ (သံ-ဋ္ဌ-၂-၄၉။)

တစ်ဖန် ဋီကာဆရာတော် အရှင်မြတ်က ယင်း အဋ္ဌကထာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်သဘောတရားကို အောက်ပါအတိုင်း သုံးမျိုးခွဲ၍ ရှင်းလင်း ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ -

၁။ **ဇာနတော ပဿတော** = သိသသူအား မြင်သသူအား - ဟူသော ဤနှစ်ပုဒ်၌ ဒဿန = မြင်ခြင်း ဟူသည် ပညာစက္ခုဖြင့် မြင်ခြင်းကိုသာလျှင် အလိုရှိအပ်၏။ မံသစက္ခု = ပဿာဒစက္ခုဖြင့် = (ပကတိမျက်စိဖြင့်) မြင်ခြင်းကို အလိုမရှိအပ်ပေ။ ထို့ကြောင့် “ **ဇာနတော** = သိသသူအား, **ပဿတော** = မြင်သသူအား ဟူသော ဤ နှစ်ပုဒ်တို့ကား တူသောအနက် ရှိကုန်၏”ဟု အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုသွားတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။

ဧဝံ သန္တေပိ = ဤသို့လျှင် စကားလုံးသာ ကွဲပြား၍ တူသော အနက် ရှိသော်လည်း - ဟူသည် ဇာနတော = သိသသူအား, ပဿတော = မြင်သသူအား - ဟူသော ပုဒ်နှစ်ခု၏ တူညီသော အနက်ရှိသည် ဖြစ်သော်လည်း -

- ၁။ အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်းသိခြင်း သဘောရှိသော ဉာဏလက္ခဏာ၏ အာရုံ၊
- ၂။ အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်းမြင်အောင် အရောင်အလင်းကို ထွန်းပြခြင်းသဘော ရှိသော ဉာဏပဿာဒ၏ အာရုံ -

ဤအာရုံကို ထိုဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း သိမြင်တတ်သော သဘောအားဖြင့် ပုဒ်တစ်ခုနှင့် ပုဒ်တစ်ခု မဆန့်ကျင်ခြင်း သဘောရှိ၏ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် - **ဇာနနလက္ခဏံ ဟိ ဉာဏံ** = ဉာဏ်သည် အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်းသိခြင်း သဘောလက္ခဏာရှိ၏ဟု အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖွင့်ဆို တော်မူခြင်း ဖြစ်၏။

ဉာဏပ္ပဘာဝ - ကား ဉာဏ်၏ စွမ်းအားရှိန်စော်အာနုဘော်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဉာဏ်အရောင် အလင်းဖြင့် အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မြင်အောင် အရောင်အလင်းကို ထွန်းပြခြင်း ဉာဏ်ကိစ္စရှိ၏။ (ဝိသယောဘာသရသာ ပဒီပေါ ဝိယ - ဟူသော အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာနှင့် အညီပင်တည်း။ အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၁၆၆။) ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာတော်က - **ဉာဏေန ဝိဝေဇေ ဓမ္မေ ပဿတိ** = သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်အမြင်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို မြင်အောင် အရောင်အလင်းကို ထွန်းပြခြင်း ကိစ္စရှိသော ဉာဏ်က ဖွင့်ပြအပ်သော တရားတို့ကို မြင်တတ်၏ - ဟု ဖွင့်ဆိုသွားတော်မူ၏။ (သံ-ဋီ-၂-၆၃။)

[မှတ်ချက် - ဉာဏ်ရောင်အကြောင်းကို ဤကျမ်း - စာမျက်နှာ - ၅၁၀-၅၃၄-တို့တွင် ကြည့်ပါ။]

၂။ တစ်နည်း - **ဇာနတော** - ဟူသည် ရှေ့အဖို့၌ ဖြစ်သော ဉာဏ်ဖြင့် သိသသူအား ဟု ဆိုလို၏။
ပဿတော - ဟူသည် နောက်အဖို့၌ ဖြစ်သော ဉာဏ်ဖြင့် မြင်သသူအား ဟု ဆိုလို၏။

၃။ တစ်နည်း - **ဇာနတော** = **သိသသူအား** - ဟု ဟောတော်မူပြီးလျက်လည်း
ပဿတော = **မြင်သသူအား** - ဟု ထပ်မံ၍ ဟောတော်မူခြင်းမှာ -

- က။ **အနုဿဝ** = ဆရာ မိဘ စသူတို့ထံမှ တစ်ဆင့်ကြားနာရ၍ သင်သိ၏ အစွမ်းဖြင့် သိခြင်း၊
ခ။ **အာကာရပရိဝိတက္က** = အကြောင်း အသင့်ယုတ္တိကို ကြံစည် စိစစ် ဆင်ခြင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် သိခြင်း
ဟူသော - ဤနှစ်မျိုးသော သိခြင်းမျိုး၏ အစွမ်းဖြင့် သိခြင်းမျိုးကို ဤအရာ၌ အလိုမရှိအပ်။ တကယ် စင်စစ်မှာမူကား စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် ရူပါရုံတို့ကို မြင်သကဲ့သို့၊
က။ ရုပ်-ဝေဒနာ-သညာ-သင်္ခါရ-ဝိညာဏ် ဟူသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊
ခ။ ယင်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယနှင့် ဖြစ်ခြင်း သမုဒယ = ဥဒယ သဘောကို လည်းကောင်း၊
ဂ။ ယင်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့၏ ချုပ်ကြောင်း အတ္တင်္ဂမနှင့် ချုပ်ခြင်း အတ္တင်္ဂမ = ဝယ သဘောကို လည်းကောင်း၊

ပန္နက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်ပြု၍ သိမြင်ခြင်းတည်းဟု ဤသို့သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ထင်ရှားပြခြင်းငှာ **ပဿတော** = **မြင်သသူအား** ဟု ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားတော်မူအပ်၏ - ဟု ဤသို့လည်း ဤအရာ၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မှတ်သားပါ။ (သံ-ဋီ-၂-၆၃။)

အနုဿဝ နှင့် အာကာရပရိဝိတက္က

ဤတွင် **အနုဿဝ** နှင့် **အာကာရပရိဝိတက္က** အကြောင်းကို ထပ်မံ၍ ရှင်းလင်းတင်ပြအပ်ပါသည်။

အနု အနု သဝနံ **အနုဿဝေါ**။ (အံ-ဋီ-၂-၁၆၆။)

ပရမ္မရာဂတဿ အတ္တဿ ဧဝံ ကိရဿာတိ **အနုဿဝနံ**။ (သံ-ဋီ-၂-၃၁၇။)

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အန္တယဉာဏ် အကြောင်း

မိဘ ဘိုးဘွား ဆရာသမား စသူတို့ထံမှ တစ်ဆင့်ကြား၍ အဆင့်ဆင့် ကြားနာရ၍ ရရှိလာသော အသိသည် = သင်သိ သည် **အနုဿဝ** မည်၏။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းတို့၏ သမုဒယသဘော အတ္တင်္ဂမသဘောတို့ကိုလည်းကောင်း မိဘ ဘိုးဘွား ဆရာသမား စသူတို့ထံမှ တစ်ဆင့်ကြား၍ အဆင့်ဆင့် ကြားနာရ၍ ရရှိလာသော သင်သိမျှဖြင့် သိမှုမျိုးကို ဤ **ဥပနိသသုတ္တန်**၌ - **ဇာနတော = သိသသူ၊ ပဿတော = မြင်သသူ** ဟု မဆိုလို။ ဤကဲ့သို့သော သင်သိမျိုးကို အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း အသိမျိုး ဟု ဤ၌ မဆိုလိုပေ။

အာကာရပရိဝိတက္ကောတိ ယုတ္တိပရိကပ္ပနာ။ (သံ-ဇီ-၂-၃၁၇။)

အကြောင်း အသင့်ယုတ္တိကို ကြံစည်-ဆင်ခြင်-စိစစ်ခြင်းကို **အာကာရပရိဝိတက္က**ဟု ဆိုသည်။ ယင်း အာကာရပရိဝိတက္ကမျှ၏ အစွမ်းဖြင့် သိမှုမျိုးကိုလည်း ဤ **ဥပနိသသုတ္တန်**၌ **ဇာနတော = သိသသူ၊ ပဿတော = မြင်သသူ** ဟု မဆိုလိုပေ။ (ဘုရားရှင်၏ တရားတော်တို့ကား အတက္ကာဝစရ = လက်တွေ့မကျင့်ဘဲ ကြံစည် စိတ်ကူးမှု သက်သက်မျှကိုသာ ပြုလုပ်လေ့ရှိသူ အတွေးအခေါ်သမား = တက္ကိသမားတို့၏ ကျက်စားရာ နယ်မြေ မဟုတ်ပေ။ မ-၂-၂၉၁။)

ပစ္စက္ခဉာဏ်

ကတမာ စ ဘိက္ခဝေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ယံ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခေ ဉာဏံ၊ ဒုက္ခသမုဒယေ ဉာဏံ၊ ဒုက္ခနိရောဓေ ဉာဏံ၊ ဒုက္ခနိရောဓေါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ (မ-၁-၈၈။)

ရဟန်းတို့ . . . သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသည် အဘယ်နည်း၊

ရဟန်းတို့ . . .

၁။ ဒုက္ခသစ္စာ၌ သိတတ်သော ဉာဏ်၊

၂။ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာ၌ သိတတ်သော ဉာဏ်၊

၃။ ဒုက္ခချုပ်ကြောင်း နိရောဓသစ္စာ၌ သိတတ်သော ဉာဏ်၊

၄။ ဒုက္ခချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းကျင့်စဉ် ဖြစ်သည့် မဂ္ဂသစ္စာ၌ သိတတ်သော ဉာဏ် - ဟူသော

အကြင် ဉာဏ်သည် ရှိ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ယင်းဉာဏ်ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ (မ-၁-၈၈။ မဟာ သတိပဋ္ဌာနသုတ္တန်။)

ဤ အထက်ပါ ဒေသနာတော်များနှင့် အညီ စတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိ အမည်ရသော လေးမျိုးသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ-ဉာဏ်ကို **ပစ္စက္ခဉာဏ်** ဟု ခေါ်ဆို၏။ ယင်း ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၍ သိမြင်သော သူကိုသာလျှင် **ဇာနတော = သိသသူ၊ ပဿတော = မြင်သသူ** ဟု ဤ သုတ္တန်၌ ဆိုလိုပေသည်။

၁။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊

၂။ ယင်းတို့၏ သမုဒယသဘောကိုလည်းကောင်း၊

၃။ ယင်းတို့၏ အတ္တင်္ဂမသဘောကိုလည်းကောင်း၊

ယင်း ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် သိသောသူအားသာလျှင် မြင်သောသူအားသာလျှင် အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း အရိယမဂ်ဖိုလ်တို့ကို ရရှိနိုင်ကြောင်း ဟောကြားထားတော်မူ၏။ ယင်း ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် အထက်ပါ

သုံးမျိုးကုန်သော တရားတို့ကို မသိသောသူအား မမြင်သောသူအား အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း အရိယမဂ်ဖိုလ်တို့ကို ရရှိနိုင်၏ ဟု မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဟောကြားတော်မူပေ။

ထို့ကြောင့် အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်းဖြစ်သည့် အရိယမဂ်ဖိုလ်တို့ကို အလိုရှိကြကုန်သော သူတော်ကောင်း အပေါင်းတို့သည် -

- ၁။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ယင်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ သမုဒယသဘောကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ယင်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အတ္တင်္ဂမသဘောကိုလည်းကောင်း၊

အထက်ပါ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တည်းဟူသော **ပန္နက္ခဉာဏ်**ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်-အောင် ရှေ့ဦးစွာ ကြိုးပမ်းရတော့မည်ဟု မှတ်သားပါလေ။ (အန္တယဉာဏ်နှင့် ရှုပ်အပိုင်းကို နောက်တွင် တင်ပြပါမည်။)

ယခုတစ်ဖန် - ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းတို့၏ သမုဒယသဘောကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းတို့၏ အတ္တင်္ဂမသဘောကိုလည်းကောင်း တစ်ခုစီ ဆက်လက်၍ ရှင်းလင်းတင်ပြပေအံ့။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဟူသည်

ယံ ကိဉ္စိ ဘိက္ခဝေ ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဩဠာရိကံ ဝါ သုခမံ ဝါ ဟိနံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ ယံ ဒုရေ သန္တိကေ ဝါ သာသဝံ ဥပါဒါနိယံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ရူပုပါဒါနက္ခန္ဓော။

(သံ-၂-၃၉။ခန္ဓသုတ္တန်။)

= အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံယူရာဖြစ်သော (၃၁-ဘုံ အတွင်း၌ တည်ရှိသော) တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် “ငါ - ငါ့ဟာ”ဟု စွဲယူရာဖြစ်သော -

- ၁။ အတိတ်ရုပ်တရား အားလုံး၊
- ၂။ အနာဂတ်ရုပ်တရား အားလုံး၊
- ၃။ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်တရား အားလုံး၊
- ၄။ အဇ္ဈတ္တရုပ်တရား အားလုံး၊
- ၅။ ဗဟိဒ္ဓရုပ်တရား အားလုံး၊
- ၆။ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ဩဠာရိကရုပ်တရား အားလုံး၊
- ၇။ သိမ်မွေ့နူးညံ့သော သုခရုပ်တရား အားလုံး၊
- ၈။ ယုတ်ညံ့သော ဟိနရုပ်တရား အားလုံး၊
- ၉။ မွန်မြတ်သော ပဏီတရုပ်တရား အားလုံး၊
- ၁၀။ (ရှုနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်နှင့် ဝေးသော) ဒုရရုပ်တရား အားလုံး၊
- ၁၁။ (ရှုနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်နှင့် နီးကပ်သော) သန္တိကရုပ်တရား အားလုံး -

ဤ (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ရုပ်တရား အားလုံးကို ရူပုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဟု ခေါ်ဆို၏။ (သံ-၂-၃၉။)

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အန္တယဉာဏ် အကြောင်း

အလားတူပင် -

(၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ဝေဒနာတရား အားလုံးကို ဝေဒနုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဟု လည်းကောင်း၊

(၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော သညာတရား အားလုံးကို သညုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဟု လည်းကောင်း၊

(၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော စေတသိက် သင်္ခါရတရား အားလုံးကို သင်္ခါရု-ပါဒါနက္ခန္ဓာ ဟု လည်းကောင်း၊

(၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော အသိစိတ် ဝိညာဏ်တရား အားလုံးကို ဝိညာဏု-ပါဒါနက္ခန္ဓာ ဟု လည်းကောင်း၊

ဤသို့လည်း အသီးအသီး ဆက်လက်၍ ဟောကြားထားတော်မူပေသည်။ (သံ-၂-၃၉။)

သို့အတွက် အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံယူရာဖြစ်သော၊ တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် “ငါ - ငါ့ဟာ”ဟု စွဲယူရာ ဖြစ်သော (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကို - အထက်ပါ **ဥပနိသ သုတ္တန်** ဒေသနာတော်မြတ်၌ ဘုရားရှင်က -

- ၁။ ကုတိ ရူပံ = ဤကား ရုပ်တည်း၊
- ၂။ ကုတိ ဝေဒနာ = ဤကား ဝေဒနာတည်း၊
- ၃။ ကုတိ သညာ = ဤကား သညာတည်း၊
- ၄။ ကုတိ သင်္ခါရာ = ဤသည်တို့ကား စေတသိက် သင်္ခါရတို့တည်း၊
- ၅။ ကုတိ ဝိညာဏံ = ဤကား ဝိညာဏ်တည်း - ဟု

အသီးအသီး ဟောကြားထားတော်မူပေသည်။ ယင်းသို့ ဟောကြားထားတော်မူရာဝယ် မည်ကဲ့သို့သော သိပ္ပံသိနည်းမျိုးကို ရည်ရွယ်တော်မူ၍ ဘုရားရှင်က - ဤကား ရုပ်၊ ဤကား ဝေဒနာ၊ ဤကား သညာ၊ ဤသည်တို့ကား စေတသိက် သင်္ခါရ၊ ဤကား ဝိညာဏ် - ဟု ဤသို့ ဟောကြားထားတော်မူပါသနည်းဟု မေးရန်ရှိ၏။ အဖြေမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

ကုတိ ရူပံ - ကုတိ ဝေဒနာ . . .

တတ္ထ ကုတိ ရူပန္တိ ကုဒ် ရူပံ၊ ဧတ္ထကံ ရူပံ၊ ကုတော ဥဒ္ဓံ ရူပံ နတ္ထိတိ ရူပနသဘာဝဉ္စေဝ ဘူတုပါဒါယ-ဘေဒဉ္စ အာဒိံ ကတွာ လက္ခဏ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒုပ္ပန်ဝသေန အနဝသေသရူပပရိဂ္ဂဟော ဝုတ္တော။ ပ ။

ကုတိ ဝေဒနာတိအာဒိသုပိ အယံ ဝေဒနာ၊ ဧတ္ထကာ ဝေဒနာ၊ ကုတော ဥဒ္ဓံ ဝေဒနာ နတ္ထိ၊ အယံ သညာ။ ကုမေ သင်္ခါရာ။ ကုဒ် ဝိညာဏံ၊ ဧတ္ထကံ ဝိညာဏံ၊ ကုတော ဥဒ္ဓံ ဝိညာဏံ နတ္ထိတိ ဝေဒယိတ-သဉ္ဇာနန-အဘိသင်္ခါရဏ-ဝိဇာနနသဘာဝဉ္စေဝ သုခါဒိ-ရူပသညာဒိ-ဖဿာဒိ-စက္ခုဝိညာဏာဒိဘေဒဉ္စ အာဒိံ ကတွာ လက္ခဏ-ရသ- ပစ္စုပ္ပန်-ပဒုပ္ပန်ဝသေန အနဝသေသဝေဒနာ-သညာ-သင်္ခါရ-ဝိညာဏပရိဂ္ဂဟော ဝုတ္တော။ (ဒီ-ဋ္ဌ-၂-၅၃။ ဒီ-ဋ္ဌ-၂-၃၇၃။)

ကုတိ ရူပန္တိ ဧတ္ထ ကုတိ-သဒ္ဓေါ ကုဒ်-သဒ္ဓေန သမာနတ္ထောတိ အဓိပ္ပါယေနာဟ - “ကုဒ် ရူပ”န္တိ။ တယိဒ် သရူပဂ္ဂဟဏဘာဝတော အနဝသေသပရိယာဒါနံ ဟောတီတိ အာဟ “ဧတ္ထကံ ရူပံ၊ န ကုတော ပရံ ရူပံ

အတ္ထိ”တိ။ ဣတိတိ ဝါ ပကာရတ္ထေ နိပါတော၊ တသ္မာ “ဣတိ ရူပ”န္တိ ဣမိနာ ဘူတုပါဒါဒိဝသေန ယတ္ထကော ရူပဿ ပဘေဒေါ၊ တေန သဒ္ဓိံ ရူပံ အနဝသေသတော ပရိယာဒိယိတွာ ဒဿေတိ။ သဘာဝတောတိ ရူပနသဘာဝတော၊ စက္ခာဒိ ဝဏ္ဏာဒိ သဘာဝတော စ။ ဝေဒနာဒိသုပိတိ ဧတ္ထ — “အယံ ဝေဒနာ၊ ဧတ္ထကော ဝေဒနာ၊ န ဣတော ပရံ ဝေဒနာ အတ္ထိတိ သဘာဝတော ဝေဒနံ ပဇာနာတိ”တိ အာဒိနာ၊ သဘာဝတောတိ စ “အနုဘဝနသဘာဝတော၊ သာတာဒိသဘာဝတော စာ”တိ ဧဝမာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ (ဒိ-ဋီ-၂-၃၂၀။)

အမေ - ဘုရားရှင်သည် - ဤကား ရုပ်တည်း၊ ဤကား ဝေဒနာတည်း၊ ဤကား သညာတည်း၊ ဤသည်တို့ကား စေတသိက် သင်္ခါရတို့တည်း၊ ဤကား ဝိညာဏ်တည်း - ဟု ဤ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ဓမ္မသဘောတရားတို့၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုပွား သုံးသပ်၍ နေထိုင်ရန် ယောဂါဝစရ ရဟန်းတော်အား ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။ ဤသို့ ညွှန်ကြားတော်မူရာဝယ် ယောဂါဝစရ ရဟန်းတော်သည် ယင်းဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကို မည်သို့ မည်ပုံ သိရှိရမည်နည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် မည်သို့ မည်ပုံ ရှုရမည်နည်း ဟု မေးရန် ရှိ၏။

အဖြေ - အဖြေမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

၁။ ဤကား ရုပ်တည်း၊ ရုပ်တရားကား ဤမျှသာတည်း၊ ဤထက် အပိုအလွန်မရှိဟု အအေး အပူ စသော အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ရှေးရှေး ဖြစ်ပေါ်သွားသော ရုပ်သန္တတိ = ဖြစ်စဉ်နှင့် မတူသော နောက်နောင်သော ရုပ်သန္တတိ = ဖြစ်စဉ်၏ ပုံစံအမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲ၍ ဖြစ်မှုဟူသော ရူပနသဘာဝ = ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောကိုလည်းကောင်း၊ (ရုပ်အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော အများဆိုင် သာမညလက္ခဏာတည်း။) ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တည်းဟူသော ထူးထွေကွဲပြားသော (၂၈) မျိုးသော ရုပ်ကိုလည်းကောင်း အစပြု၍ လက္ခဏ-ရသ-ပစ္စုပ္ပန်-ပဒဋ္ဌာန် တို့၏ အစွမ်းဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ရုပ်တရားကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူခြင်း = သိမ်းဆည်းခြင်းကို ဟောတော်မူလိုရင်း ဖြစ်သည်။ လက္ခဏ-ရသ-ပစ္စုပ္ပန်-ပဒဋ္ဌာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ရုပ်အားလုံးကို အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် သိရမည် = သိအောင်ရှုရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ဤကား ဝေဒနာတည်း စသည်တို့၌လည်း -

- ၂။ ဤကား ဝေဒနာတည်း၊ ဝေဒနာကား ဤမျှသာတည်း၊ ဤထက်အပိုအလွန် ဝေဒနာမည်သည် မရှိ။
- ၃။ ဤကား သညာတည်း ။ ပ ။
- ၄။ ဤသည်တို့ကား စေတသိက် သင်္ခါရတို့တည်း ။ ပ ။
- ၅။ ဤကား ဝိညာဏ်တည်း၊ ဝိညာဏ်ကား ဤမျှသာတည်း၊ ဤထက်အပိုအလွန် ဝိညာဏ်မည်သည် မရှိဟု-
- ၂။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၏ အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားမှုသဘော၊
- ၃။ သညာက္ခန္ဓာ၏ အာရုံကို အမှတ်ပြု၍ သိမှုသဘော၊
- ၄။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ မိမိအကြောင်းတရားတို့သည် အညီအညွတ် ပြီးစေအပ်သော အကျိုးတရားကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုပြင်တတ် ပြီးစေတတ်သော သဘော၊
- ၅။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏ အာရုံကို ပိုင်းခြားယူတတ်မှု = သိမှုသဘောကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၏ သုခဝေဒနာ စသည်ဖြင့် ကွဲပြားမှု၊
- ၃။ သညာက္ခန္ဓာ၏ ရူပသညာ စသည်ဖြင့် ကွဲပြားမှု၊

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အန္တယဉာဏ် အကြောင်း

- ၄။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ ဖဿ စေတနာ စသည်ဖြင့် ကွဲပြားမှု၊
- ၅။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏ စက္ခုဝိညာဏ် စသည်ဖြင့် ကွဲပြားမှုကိုလည်းကောင်း -

အစပြု၍ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဋ္ဌာန်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူခြင်း သိမ်းဆည်းခြင်းကို ဟောတော်မူလိုရင်းဖြစ်သည်။ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဋ္ဌာန် အားဖြင့် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တရားအားလုံးကို အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် သိရမည် = သိအောင်ရှုရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။ (ဒွိဋ္ဌ-၂-၅၃။)

အထက်ပါ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၏ ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်နှင့် အညီ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် -

- ၁။ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်ဟူသော ရုပ် (၂၈)ပါးကိုလည်းကောင်း၊ ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယော စသော ရုပ်တရား တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ၏ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဋ္ဌာန်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ သောမနဿဝေဒနာ၊ ဒေါမနဿဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာဟူသော ဝေဒနာ အပြားကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းဝေဒနာ အသီးအသီး၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဋ္ဌာန်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ရူပသညာ၊ သဒ္ဓသညာ၊ ဂန္ဓသညာ၊ ရသသညာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ၊ ဓမ္မသညာ ဟူသော သညာအပြားကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း သညာ အသီးအသီး၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဋ္ဌာန်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၄။ ဖဿ စေတနာ ဧကဂ္ဂတာ ဇီဝိတ မနသိကာရ စသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်သော စေတသိက် အလုံး (၅၀)ဟူသော သင်္ခါရအပြားကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း စေတသိက် အသီးအသီး၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဋ္ဌာန်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၅။ စက္ခုဝိညာဏ်၊ သောတဝိညာဏ်၊ ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်၊ မနောဝိညာဏ် ဟူသော ဝိညာဏ်အပြားကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း အသီးအသီးသော ဝိညာဏ်၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဋ္ဌာန် ကိုလည်းကောင်း၊

အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်အောင် သိမ်းဆည်း ရှုပွားရတော့မည် ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းသို့ သိပါမှ ယင်းသို့ မြင်ပါမှ -

- ၁။ ဤကား ရုပ်၊
- ၂။ ဤကား ဝေဒနာ၊
- ၃။ ဤကား သညာ၊
- ၄။ ဤသည်တို့ကား သင်္ခါရ၊
- ၅။ ဤကား ဝိညာဏ် - ဟု

သိသည် မြင်သည် မည်ပေသည်။ ယင်းသို့ သိအောင် မြင်အောင် ရှုရာ၌ -

စက္ခုမာ ဝိယ စက္ခုနာ ရူပါနိ၊ (သံ-ဋ္ဌ-၂-၄၉။)

ရူပါနိ ဝိယ စက္ခုဝိညာဏေန ရူပါဒီနိ တေသံ စ သမုဒယာဒိကေ ပစ္စက္ခေ ကတွာ ဒဿနံ၊

(သံ-ဋီ-၂-၆၃။)

ဤသို့ ဖွင့်ဆိုထားကြသော အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့်အညီ - မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောက်ျားက ရူပါရုံတို့ကို စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်သကဲ့သို့၊ အလားတူပင် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုပွားနေသော ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော လင်းရောင်ခြည်၏အကူအညီဖြင့် ယင်းတရားတို့ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တည်း

ဟူသော ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်အောင် သိမ်းဆည်း ရှုပွားရမည် ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ သိပါမှ မြင်ပါမှသာလျှင် ယင်းသို့ သိသောသူအား မြင်သောသူအားသာလျှင် အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း အရိယမဂ်ဖိုလ်ကို ရရှိနိုင်သည်ဟု ဘုရားရှင်က ဟောကြားတော်မူလျက် ရှိပေသည်။ ယင်းသို့ မသိသသူအား မမြင်သသူအား အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း အရိယမဂ်ဖိုလ်ကို ရရှိနိုင်သည်ဟု ဘုရားရှင်က ဟောတော်မမူပေ။

ဤကဲ့သို့သော ဒေသနာတော်များကို ဦးထိပ်ရွက် ပန်ဆင်လျက် **နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ** အမည်ရသော ဤကျမ်းစာ၌ -

၁။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် အကျုံးဝင်သော ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာအမည်ရသော ရုပ်(၂၈)ပါးတို့ကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုင်ရာအောင် သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တည်းဟူသော ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံ အပိုင်းကို **ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း** ဟူသော အမည်ဖြင့် ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ (ပထမတွဲတွင် ကြည့်ပါ။)

၂။ တစ်ဖန် ယင်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် အကျုံးဝင်သော ဝေဒနပါဒါနက္ခန္ဓာ သညုပါဒါနက္ခန္ဓာ သင်္ခါရပါဒါနက္ခန္ဓာ ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓာ အမည်ရသော စိတ်စေတသိက် နာမ်တရားတို့ကို ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုင်ရာအောင် သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တည်းဟူသော ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံ အပိုင်းကို **နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း** ဟူသော အမည်ဖြင့် ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ (ဒုတိယတွဲတွင် ကြည့်ပါ။)

၃။ ယင်းဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့တွင် အကျုံးဝင်သော ရုပ်တရား နာမ်တရား ပရမတ္ထဓါတ်သား အသီးအသီး ကို တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ ခွဲခြား စိတ်ဖြာ၍ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒုဋ္ဌာန်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်တည်းဟူသော ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းရှုပွားပုံ အပိုင်းကို **လက္ခဏာဒိဓကုတ္တပိုင်း** ဟူသော အမည်ဖြင့် ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ (စတုတ္ထတွဲတွင် ကြည့်ပါ။)

ယခုတစ်ဖန် ဆက်လက်၍ ယင်းအထက်ပါ **ဥပနိသသုတ္တန်**၌လာရှိသော ဒုတိယဖြစ်သော - ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော ။ ပ ။ ဣတိ ဝိညာဏဿ သမုဒယော - ဟူသော ဒေသနာတော်၏ ဆိုလိုရင်းသဘောတရားကို ဆက်လက်၍ ရေးသားတင်ပြပေအံ့။

ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော ။ ပ ။ ဣတိ ဝိညာဏဿ သမုဒယော...

ဣတိ ရူပဿ သမုဒယောတိ ဧဝံ အဝိဇ္ဇာသမုဒယာဒိဝသေန ပဉ္စဟာကာရေဟိ ရူပဿ သမုဒယော။
(ဒီ-ဋ္ဌ-၂-၃၇၃။)

တဿ ဝိတ္တာရော “ အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော၊ တဏှာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော၊ ကမ္မသမုဒယာ ရူပသမုဒယော၊ အာဟာရသမုဒယာ ရူပသမုဒယောတိ၊ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ ရူပက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ”တိ (ပဋိသံ-၅၃။) ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဒီ-ဋ္ဌ-၂-၅၃။)

အဝိဇ္ဇာသမုဒယာတိ အဝိဇ္ဇာယ ဥပ္ပါဒါ၊ အတ္တိဘာဝါတိ အတ္ထော။ နိရောဓနိရောဓီ ဟိ ဥပ္ပါဒေါ အတ္တိဘာဝဝါစကောပိ ဟောတိ၊ တဿာ ပုရိမဘဝသိဒ္ဓါယ အဝိဇ္ဇာယ သတိ ဣမသ္မိံ ဘဝေ ရူပသမုဒယော၊ ရူပဿ ဥပ္ပါဒေါ ဟောတိတိ အတ္ထော။ “**တဏှာသမုဒယာ**”တိအာဒိသုပိ ဧသေဝ နယော။ **အာဟာရသမုဒယာ**-တိ ဧတ္ထ ပန ပဝတ္တိပစ္စယေသု ကဗဠိကာရာဟာရဿ ဗလဝတာယ သော ဧဝံ ဂဟိတော။ တသ္မိံ ပန ဂဟိတေ ပဝတ္တိပစ္စယတာသာမညေန ဥတုစိတ္တာနိ ဂဟိတာနေဝ ဟောန္တိတိ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပဿ ပစ္စယတော ဥဒယ-

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အနုယဉာဏ် အကြောင်း

ဒဿနံ ဝိဘာဝိတမေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ “နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏ”န္တိအာဒိနာ ကာလဝသေန ဥဒယဒဿနမာဟ။ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏန္တိ ရူပဿ ဥပ္ပါဒသင်္ခါတံ သင်္ခတလက္ခဏံ။ ပဿန္တောပီတိ န ကေဝလံ ပစ္စယသမုဒယမေဝ၊ အထ ခေါ ခဏတော ဥဒယံ ပဿန္တောပီ။ အဒ္ဓါနဝသေန ဟိ ပဌမံ ဥဒယံ ပဿိတွာ ဌိတော ပုန သန္တတိဝသေန ဒိသွာ အနုက္ကမေန ခဏဝသေန ပဿတိ။ (ဒီ-ဇီ-၂-၅၃-၅၄။)

နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏန္တိ အဒ္ဓါ-သန္တတိ-ခဏဝသေန ရူပဿ ဥပ္ပါဒံ၊ ဥပ္ပါဒေါယေဝ သင်္ခတလက္ခဏတ္တာ လက္ခဏန္တိ စ ဝုတ္တော။ (ပဋိသံ-ဌ-၁-၂၃၅။)

ဤအထက်ပါ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်ကြီးကို ကိုးကား၍ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူကြသော အဋ္ဌကထာ ဋီကာ အဖွင့်တို့နှင့် အညီ - ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော စသော ဒေသနာတော်၏ ရှုကွက်မှာ အောက်ပါအတိုင်းပင် ဖြစ်၏။ -

ရူပက္ခန္ဓာ၏ သမုဒယကို ရှုပုံ

၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

၂။ တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

၃။ ဥပါဒါန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

၄။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

၅။ ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

* ကမ္မဇရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော၊

၆။ စိတ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စိတ္တဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

* စိတ္တဇရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော၊

၇။ ဥတု ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဥတုဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

* ဥတုဇရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော၊

၈။ အာဟာရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (အာဟာရဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

* အာဟာရဇရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော၊

ဤသို့စသည်ဖြင့် ရှုရမည့်ရှုကွက် ဖြစ်သည်။ ရှုကွက် အကျယ်ကို ဝိပဿနာပိုင်း (ပဇ္ဇမတွဲ) ဥဒယဗ္ဗယ အကျယ်ရှုပွားနည်း သမုဒယဓမ္မာနုပဿီပိုင်းတွင် ကြည့်ပါ။

ထိုရှုကွက်တွင် - အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကမ္မဇရုပ် ဖြစ်၏ - ဤသို့စသည့် အကြောင်းတရား ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း = ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား၏ ထင်ရှားဖြစ်ပုံကို သိအောင် မြင်အောင် ရှုရသော ဤရှုကွက်ပိုင်းကား ပစ္ဆယတော ဥဒယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် သမုဒယသဘောကိုရှုခြင်း = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်မှုကို ရှုခြင်းဖြစ်၏။ ကမ္မဇရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော၊ စိတ္တဇရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော စသည့် ထိုထိုအကြောင်းနှင့် လျော်ညီသော အကျိုးတရားစု၏ ဖြစ်ပုံကို သိအောင် မြင်အောင် ရှုရသော ရှုကွက်ကား ခဏတော ဥဒယဒဿန = ခဏအားဖြင့် သမုဒယသဘောကို ရှုခြင်း = ခဏအားဖြင့် ဖြစ်မှုကို ရှုခြင်း ဖြစ်၏။ ဤရှုကွက်ကို ရှုရာ၌လည်း -

စက္ခုမာ ဝိယ စက္ခုနာ ရူပါနိ . . . (သံ-ဋ္ဌ-၂-၄၉။)

ရူပါနိ ဝိယ စက္ခုဝိညာဏေန ရူပါဒီနိ တေသံ စ သမုဒယာဒိကေ ပစ္စက္ခေ ကတွာ ဒဿနံ . . .
(သံ-ဋီ-၂-၆၃။)

ဤသို့ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူကြသော အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့် အညီ — မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောက်ျားက ရူပါရုံတို့ကို စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်သကဲ့သို့ အလားတူပင် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းတရားတို့ကို သိမ်းဆည်း ရှုပွားနေသော ဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော လင်းရောင်ခြည်၏ အကူအညီဖြင့် ယင်းတရားတို့ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်တည်းဟူသော ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်အောင် သိမ်းဆည်း ရှုပွားရမည် ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ ရှုနိုင်ရေးအတွက် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် —

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံ စသော ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားတို့ကိုလည်း သိမ်းဆည်းထားပြီး ဖြစ်ရ၏။
- ၂။ ရုပ်-ဝေဒနာ-သညာ-သင်္ခါရ-ဝိညာဏ်တည်းဟူသော ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကျိုးတရားတို့ကိုလည်း သိမ်းဆည်းထားပြီး ဖြစ်ရ၏။
- ၃။ ယင်း ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကျိုးတရားတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပုံတည်းဟူသော ကြောင်း-ကျိုး ဆက်နွယ်မှု သဘောတရားကိုလည်း သိမ်းဆည်းထားပြီး ဖြစ်ရ၏။

(နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်တို့၏ အရာတည်း။)

ယင်းသို့ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်တို့၏ ကမ်းတစ်ဘက်သို့ ရောက်ရှိပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်သာလျှင် သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ - ဟူသော ဤ ရှုကွက်ကို ရှုနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ ဆရာတော်ကလည်း ဤ ရှုကွက်ကို **ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သိုင်း**တွင် ထည့်သွင်း၍ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူလေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၆-တွင် ကြည့်ပါ။)

ဤရှုကွက်တွင် ဝိပါကဝဋ်တွင် အကျုံးဝင်သော ပစ္စုပ္ပန် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၏ အကြောင်းရင်းစစ်ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့ကား မည်သည့် အချိန်ကာလက ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ကြသော တရားတို့ ဖြစ်ကြပါသနည်းဟူမူ — အဖြေကို သိလိုပါက အောက်ပါ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် ကောက်နုတ်ချက်ကို ဖတ်ရှုကြည့်ပါ။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် ကောက်နုတ်ချက်

အတိတ်အကြောင်းတရား ငါးပါး

ပုရိမကမ္မဘဝသို့ မောဟော အဝိဇ္ဇာ၊ အာယူဟနာ သင်္ခါရာ၊ နိကန္တိ တဏှာ၊ ဥပဂမနံ ဥပါဒါနံ၊ စေတနာ ဘဝေါတိ ကုမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ပုရိမကမ္မဘဝသို့ ကုမေ ပဋိသန္နိယာ ပစ္စယာ။ (ပဋိသံ-၅၀။)

တတ္ထ ပုရိမကမ္မဘဝသို့နိ ပုရိမေ ကမ္မဘဝေ၊ အတိတဇာတိယံ ကမ္မဘဝေ ကရိယမာနေတိ အတ္ထော။
(အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၁၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၁၄။)

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အန္တယဉာဏ် အကြောင်း

အတိတ်ဘဝ၌ ကမ္မဘဝအမည်ရသော ကံကို ပြုစု ပျိုးထောင်ခဲ့စဉ်က -

- ၁။ သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားကို မသိမှုသဘော၊ ယောက်ျား မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာ စသည်ဖြင့် အသိမှားမှုသဘောကား အဝိဇ္ဇာတည်း။
- ၂။ လူ့ဘဝ = လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ = နတ်ခန္ဓာ စသည့် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုလုပ်ကြောင်း ကုသိုလ်တရား အကုသိုလ်တရားတို့ကား သင်္ခါရတို့တည်း။
- ၃။ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝ စသည့် ထိုထိုဘဝ ထိုထိုကာမဝတ္ထုကို တွယ်တာတပ်မက်တတ်သော သဘောကား တဏှာတည်း။
- ၄။ ထိုထိုဘဝ ထိုထိုကာမဝတ္ထုအပေါ်၌ စိတ်ကပ်ရောက် စွဲနေခြင်းသဘောကား ဥပါဒါန်တည်း။
- ၅။ ထိုထို ကုသိုလ်စေတနာ သို့မဟုတ် အကုသိုလ်စေတနာသည် ဘဝမည်၏။
(ကမ္မဘဝတည်း = ကံတည်း။ ဝိပဿနာရှုရာ၌ စေတနာကို ပဓာနထားပါ။ ကြောင်း - ကျိုး ဆက်စပ်ပုံကို ရှုရာ၌ ကမ္မသတ္တိ = ကံကို ပဓာနထားပါ။)

ဤသို့လျှင် ရှေးဘဝ၌ ဖြစ်သော ကမ္မဘဝ = ကံသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ပြီးကုန်သော = ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော ဤတရားငါးပါးတို့သည် ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေ ခန္ဓာငါးပါး၏ အကြောင်းတရား- တို့သည် ဖြစ်ကြကုန်၏။ (ပဋိသံ-၅၀။)

ဤအကြောင်းတရား ငါးပါးတို့တွင် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ကား ကိလေသဝဋ်တည်း။ သင်္ခါရနှင့် ကံတို့ကား ကမ္မဝဋ်တည်း။ အတိတ်အကြောင်းတရား ငါးပါးတို့တည်း။ ယင်းအတိတ်အကြောင်းတရား ငါးပါးကြောင့် အောက်ပါ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရား ငါးပါးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။ ယင်းအကျိုးတရားတို့ကား ဝိပါကဝဋ်တရားတို့တည်း။

ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရား ငါးပါး

ကုမ ပဋိသန္ဓိ ဝိညာဏံ၊ ဩက္ကန္တိ နာမရူပံ၊ ပဿာဒေါ အာယတနံ၊ ဖုဋ္ဌော ဖဿော၊ ဝေဒယိတံ ဝေဒနာ၊ ကုမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ကုဗ္ဗပပတ္တိဘဝသို့ ပုရေကတဿ ကမ္မဿ ပစ္စယာ။ (ပဋိသံ-၅၀။)

ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝဝယ် -

- ၁။ အတိတ်ဖြစ်သော ဘဝတစ်ပါးကို ပစ္စုပ္ပန်ဘဝနှင့် တစ်ဖန် စပ်ခြင်းသဘော စပ်တပ်သောသဘော ဟု ဆိုအပ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် တစ်နည်း ဝိပါကစိတ်သည် ဝိညာဏ်တည်း။
- ၂။ အမိဝမ်းသို့ သက်ဝင်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းသဘောသည် နာမ်ရုပ်တည်း။
- ၃။ စက္ခုစသော ပဿာဒသည် သဠာယတနတည်း။
- ၄။ အာရုံကို တွေ့ခြင်းသဘော တွေ့ထိတတ်သော သဘောသည် ဖဿတည်း။
- ၅။ အာရုံကို ခံစားခြင်းသဘော ခံစားတတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်တတ်သော သဘောသည် ဝေဒနာတည်း။

ဤသို့လျှင် ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ဥပပတ္တိဘဝဟူသော ဇာတိသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်- သော ပြီးစီးကုန်သော ဤတရားငါးပါးတို့သည် ရှေးဘဝ၌ ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သော ကံ၏ ကျေးဇူးပြုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရကုန်၏။ (ပဋိသံ-၅၀။)

ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရား ငါးပါး

ဣဒ ပရိပက္ခတ္တာ အာယတနာနံ မောဟော အဝိဇ္ဇာ၊ အာယူဟနာ သင်္ခါရာ၊ နိကန္တိ တဏှာ၊ ဥပဂမနံ ဥပါဒါနံ၊ စေတနာ ဘဝေါတိ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဣဒ ကမ္မဘဝသ္မိံ အာယတိ ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယာ။ (ပဋိသံ-၅၀။)

ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ အာယတနတို့၏ ရင့်ကျက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် -

- ၁။ သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားကို မသိမှုသဘော၊ ယောက်ျား မိန်းမ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာ စသည်ဖြင့် အသိမှားမှုသဘောကား အဝိဇ္ဇာတည်း။
- ၂။ လူ့ဘဝ = လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ = နတ်ခန္ဓာ စသည့် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုလုပ်ကြောင်း ကုသိုလ်တရား အကုသိုလ်တရားတို့ကား သင်္ခါရတို့တည်း။
- ၃။ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝ စသည့် ထိုထိုဘဝ ထိုထိုကာမဝတ္ထုကို တွယ်တာတပ်မက်တပ်သော သဘောကား တဏှာတည်း။
- ၄။ ထိုထိုဘဝ ထိုထိုကာမဝတ္ထု အပေါ်၌ စိတ် ကပ်ရောက် စွဲနေခြင်းသဘောကား ဥပါဒါန်တည်း။
- ၅။ ထိုထို ကုသိုလ်စေတနာ သို့မဟုတ် ထိုထို အကုသိုလ်စေတနာသည် ဘဝမည်၏။ (ကမ္မဘဝတည်း = ကံတည်း။)

ဤသို့လျှင် ဤတရား ငါးမျိုးတို့သည် ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ကမ္မဘဝသည် ရှိလတ်သော် နောင်အနာဂတ်ဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေ၏ အကြောင်းတရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ (ပဋိသံ-၅၀။)

[မှတ်ချက် — ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ မရင့်ကျက်သေးသော အာယတနရှိသော သူငယ်၏ စိတ်ဖြစ်ခြင်းသည် ဘဝင် အကျများသည် ဖြစ်၍ များသောအားဖြင့် ဘဝတစ်ခုကို ဖြစ်စေတတ်သော စွမ်းအားရှိသော ဘဝန္တရ ဇနကကံကို အားထုတ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ခဲ့ရကား - ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ အာယတနတို့၏ ရင့်ကျက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဟု ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ (မဟာဋီ-၂-၃၃၉။)]

အနာဂတ်အကျိုးတရား ငါးပါး

အာယတိ ပဋိသန္ဓိ ဝိညာဏံ၊ ဩက္ကန္တိ နာမရူပံ၊ ပဿာဒေါ အာယတနံ၊ ဖုဠော ဖဿော၊ ဝေဒယိတံ ဝေဒနာ၊ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ အာယတိ ဥပပတ္တိဘဝသ္မိံ ဣဒကတဿ ကမ္မဿ ပစ္စယာ။ (ပဋိသံ-၅၁။)

- ၁။ ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သော ဘဝတစ်ပါးကို အနာဂတ်ဘဝနှင့် တစ်ဖန်စပ်ခြင်းသဘော စပ်တတ်သောသဘောဟု ဆိုအပ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် တစ်နည်း ဝိပါက်စိတ်သည် ဝိညာဏ်တည်း။
- ၂။ အမိဝမ်းသို့ သက်ဝင်သကဲ့ ဖြစ်ခြင်းသဘောသည် နာမ်ရုပ်တည်း။
- ၃။ စက္ခုစသော ပဿာဒသည် သဠာယတနတည်း။
- ၄။ အာရုံကို တွေ့ခြင်းသဘော တွေ့ထိတတ်သော သဘောသည် ဖဿတည်း။
- ၅။ အာရုံကို ခံစားခြင်းသဘော ခံစားတတ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်တတ်သော သဘောသည် ဝေဒနာ တည်း။

ဤတရား ငါးမျိုးတို့သည် နောင်အနာဂတ်ဘဝ၌ ဥပပတ္တိဘဝဟူသော ဇာတိသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ပြုစုပျိုးထောင်ထားအပ်သော ကံ၏ ကျေးဇူးပြုပေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြရကုန်၏။ (ပဋိသံ-၅၁။)

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ် အကြောင်း

အခွန်ကာလ သတ်မှတ်ပုံ

ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်ဝယ် အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ - ဟု အင်္ဂါ (၁၂)ရပ် ရှိ၏။ ယင်း အင်္ဂါ (၁၂)ရပ်တို့ကို အထက်ပါ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်ကြီး၏ အဆိုအမိန့်နှင့် အညီ အခွန်ကာလကို အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း၌ အောက်ပါအတိုင်း သတ်မှတ်ထားတော်မူ၏။

အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ အတိတော အဒ္ဓါ၊ ဇာတိ ဇရာမရဏ အနာဂတော အဒ္ဓါ၊ မဇ္ဈေ အဋ္ဌ ပစ္စုပ္ပန္နော အဒ္ဓါ။
(အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ-၁၃၂။)

အဝိဇ္ဇာ နှင့် သင်္ခါရတို့ကား အတိတ်အခွန်ကာလ တရားစုတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ဇာတိ နှင့် ဇရာမရဏတို့ကား အနာဂတ်အခွန်ကာလ တရားစုတို့ဖြစ်၏။ အလယ်၌ တည်ရှိကြကုန်သော - ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ (= ကမ္မဘဝ) တည်းဟူသော (၈)မျိုးသော တရားတို့ကား ပစ္စုပ္ပန်အခွန်ကာလ တရားစုတို့ ဖြစ်ကြ၏။ (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ-၁၃၂။)

ဤကား ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကို ဗဟိုအလယ်ထား၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ (၁၂)ရပ်တို့ကို ကာလအားဖြင့် ဝေဖန်ပိုင်းခြားပုံတည်း။ အတိတ် ပစ္စုပ္ပန် အနာဂတ် တည်းဟူသော ဘဝသုံးခုတို့၏ အတွင်း၌ တည်ရှိကြကုန်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၏ အချင်းချင်း တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကြောင်းကျိုး ဆက်နွှယ်လျက် အထပ်ထပ်ဖြစ်ပုံကို ဟောကြားထားတော်မူသော ဒေသနာတော်ပင်ဖြစ်၏။ အလားတူပင် စွမ်းအားရှိသလောက် အတိတ်အနာဂတ်ဘက်သို့ ဉာဏ်ကိုစေလွှတ်လျက် ဘဝသုံးခုသုံးခုတို့၏ အတွင်း၌ တည်ရှိကြကုန်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၏ အချင်းချင်း အင်္ဂါရပ် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကြောင်းကျိုးဆက်နွှယ်လျက် အထပ်ထပ် ဖြစ်ပုံကိုလည်း ရှုနိုင်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

အတိတေပိ ပစ္စယာ စေဝ ပစ္စယသမုပ္ပန္နဓမ္မာ စ၊ အနာဂတေပိ ဧတရဟိပိ ပစ္စယာ စေဝ ပစ္စယသမုပ္ပန္နဓမ္မာ စ၊ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၂၄၂။)

- ၁။ အတိတ်၌လည်း အကြောင်းတရားတို့နှင့် အကျိုးတရားတို့သာ တည်ရှိကြကုန်၏။
- ၂။ အနာဂတ်၌လည်း အကြောင်းတရားတို့နှင့် အကျိုးတရားတို့သာ တည်ရှိကြကုန်၏။
- ၃။ ပစ္စုပ္ပန်၌လည်း အကြောင်းတရားတို့နှင့် အကျိုးတရားတို့သာ တည်ရှိကြကုန်၏။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၂၄၂။)

ဤအထက်ပါ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၏ ဖွင့်ဆိုချက်နှင့်အညီ အတိတ်၌လည်း အကြောင်းတရားတို့နှင့် အကျိုးတရားတို့သာ တည်ရှိကြကုန်၏ဟု သိရှိနိုင်ရန် နှစ်ဘဝ သုံးဘဝ စသည့် အတိတ်ဘဝ အနည်းငယ်-၌လည်း အကြောင်းတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းသင့်ပေသည်။

ကေဒေသတော ဇာနိတဗ္ဗံ

ဝိပဿကေန ပန ကမ္မန္တရဉ္စ ဝိပါကန္တရဉ္စ ကေဒေသတော ဇာနိတဗ္ဗံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၃၇။)

ကေဒေသတော ဇာနိတဗ္ဗံ အနဝသေသတော ဇာနိတံ န သက္ကာ အဝိသယက္ကာ။ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဇာနနေ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော န ပရိပူရတိ။ (မဟာဋီ-၂-၃၈၀။)

ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ = မျက်မှောက်ဘဝ၌ အကျိုးပေးသောကံ၊ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံ = ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုးပေးတော့မည့်ကံ၊ အပရာပရိယဝေဒနီယကံ = တတိယဘဝ မှစ၍ နိဗ္ဗာန်ရသည့် ဘဝတိုင်အောင် အကျိုးပေး-

လတ္တံ့သောကံ စသည်ဖြင့် ကံတို့ကား အမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။ ယင်းကံတို့တွင် —

ဝိပဿနာ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းလျက်ရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ကံတို့၏ အားရှိသည်၏ အဖြစ် အားမရှိသည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော ကံတို့၏ ထူးထွေကွဲပြားမှု ကမ္မန္တရကိုလည်းကောင်း၊ အကျိုးဝိပါက် တရားတို့၏ ယုတ်ညံ့သည်၏အဖြစ် မြင့်မြတ်သည်၏အဖြစ်၊ မည်းညစ်သည်၏အဖြစ် ဖြူစင်သည်၏အဖြစ်စသော ဝိပါက်တရားတို့၏ ထူးထွေကွဲပြားမှု ဝိပါကန္တရကိုလည်းကောင်း **ဧကဒေသ = တစ်ခိုက်တစ်ဒေသ** အားဖြင့် သိသင့် သိထိုက်ပေသည်။ ယင်း ကမ္မန္တရ ဝိပါကန္တရတို့ကို အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်စင်အောင် သိခြင်းငှာကား သာဝကတို့သည် မစွမ်းနိုင်ကုန်။ သာဝကတို့၏အရာ မဟုတ်သောကြောင့် (သဗ္ဗညုသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့၏ အရာသာ ဖြစ်သောကြောင့်) ဖြစ်၏။ ထို ကမ္မန္တရ ဝိပါကန္တရကို = (ထို ကံ ကံ၏ အကျိုးတရားကို) အချင်းခပ်သိမ်း လုံးလုံး မသိခဲ့သော်တမူကား အကြောင်းတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းတတ် ပိုင်းခြားယူတတ်သော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ- ဉာဏ်သည် မပြီးစီး မပြည့်စုံနိုင်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၃၇။ မဟာဋီ-၂-၃၈၀။)

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤကဲ့သို့ ကံ-ကံ၏အကျိုးတရားကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် သိအောင် မြင်အောင် သိမ်းဆည်း ရှုပွားရာ၌ အထူးသဖြင့် အတိတ်ဘဝက အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ ခြံရံလျက် ပြုစုပျိုးထောင်- ထားအပ်သော သင်္ခါရ ကံ တို့ကြောင့် ဤ ပစ္စုပ္ပန် ဘဝဝယ် ပဋိသန္ဓေ နာမ်ရုပ် စသည့် အကျိုးဝိပါက်တရားတို့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပုံကို သိအောင် မြင်အောင် သိမ်းဆည်းရှုပွားရာ၌ ဆရာအပြောနှင့်သာ လွမ်းနေရမည်လော ဟု မေးရန်ရှိ၏။ အဖြေမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

ဉာဏသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂလော စက္ခုမာ ဝိယ စက္ခုနာ ရူပါနိ၊ ဉာဏေန ဝိဝဇ္ဇေ ဓမ္မေ ပဿတိ။ (သံ-ဋ-၂-၄၉။)

ဇာနတောတိ ဝါ ဝတ္တာ န ဇာနနံ အနုဿဝါကာရပရိဝိတက္ကမတ္တဝသေန ဣဓာမိပ္ပေတံ၊ အထ ခေါ ရူပါနိ ဝိယ စက္ခုဝိညာဏေန ရူပါဒီနိ တေသံ စ သမုဒယာဒိကေ ပစ္စက္ခေ ကတ္တာ ဒဿနန္တိ ဝိဘာဝေတုံ **“ပဿတော”**တိ ဝုတ္တန္တိ ဧဝံ ဝါ ဧတ္ထ အတ္ထော။ (သံ-ဋီ-၂-၆၃။)

ဆရာအပြောနှင့်သာ လွမ်းနေရသည့် ဆရာထံမှ တစ်ဆင့် ကြားနာရ၍ ဆရာသင်ပေးလို့ သိရသည့် သင်သိ = အနုဿဝ သိမျိုးကိုလည်း ဤအရာ၌အလိုမရှိအပ်။ “ဤသို့ကား ဖြစ်လေရာ၏၊ ဤသို့ကား ဖြစ်လေရာ၏” ဟု အခြင်းအရာ အာကာရကို ထက်ဝန်းကျင် ကြံဆတွေးခေါ်၍ သိရှိလာသော အတွေးအခေါ် သိမျိုးကိုလည်း ဤနေရာ၌ အလိုမရှိအပ်။ စင်စစ် အလိုရှိအပ်သည်မှာ — မျက်စိအမြင်ရှိသောသူသည် ရူပါရုံတို့ကို စက္ခုဝိညာဏ်- ဖြင့် မြင်သကဲ့သို့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်စသော ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်စသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဉာဏ်အရောင်အလင်းဖြင့် တွေ့ထိမိ၍ ဟင်းလင်းပွင့်နေသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ သမုဒယသ- ဘောကိုလည်းကောင်း၊ အတ္တဂံမသဘောကိုလည်းကောင်း သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တည်းဟူသော ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်းကိုသာလျှင် ဤအရာ၌ **ဒဿန = သိခြင်း မြင်ခြင်း** — ဟု အလိုရှိအပ်ပေ၏။ (သံ-ဋ-၂-၄၉။ သံ-ဋီ-၂-၆၃။)

ယင်းသို့ သိနိုင် မြင်နိုင်ပါ့မလား?

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည့် သာဝကတစ်ဦး အနေဖြင့် အတိတ်ဘဝက အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ ခြံရံလျက် ပြုစုပျိုးထောင်ထားအပ်သော သင်္ခါရ ကံတို့ကြောင့် ဤဘဝဝယ် ပဋိသန္ဓေနာမ်ရုပ် စသည့် အကျိုးဝိပါက် တရားတို့ ထင်ရှားဖြစ်ပုံကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တည်းဟူသော ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အန္တယဉာဏ် အကြောင်း

သိအောင်မြင်အောင် ရှုနိုင်ပါမည်လောဟုလည်း သူတော်ကောင်းအချို့က မေးမြန်းကြပြန်၏။ အသင်သူတော်-
ကောင်းသည်လည်း ရင်တမမနှင့် ဘဝင်မကျ ဖြစ်နေသေးပါက အောက်ပါဖွင့်ဆိုချက်များကို ဆက်လက်၍
ဖတ်ရှုကြည့်ပါ။

နိဗ္ဗတ္တိ ပဿိတဗ္ဗာ

နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ကို ရရှိပြီးသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြောင်း-
တရားနှင့်တကွသော ယင်း ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်သို့ တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပွား
သုံးသပ်ရ၏။ ယင်းသို့ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ရာ၌ **နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ**ကိုလည်း မြင်အောင်ရှုရန် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ
ပါဠိတော်ကြီးက ညွှန်ကြားတော်မူလျက် ရှိ၏။ (ပဋိသံ-၅၃-၅၄။) ယင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာကိုလည်း ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ
အဋ္ဌကထာက အောက်ပါအတိုင်း သုံးမျိုး ရှိကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။

နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏန္တိ အဒ္ဓါ-သန္တတိ-ခဏာဝသေန ရူပဿ ဥပ္ပါဒံ၊ ဥပ္ပါဒေါယေဝ သင်္ခတလက္ခဏတ္တာ
လက္ခဏန္တိ စ ဝုတ္တော။ (ပဋိသံ-၄-၁-၂၃၅။)

နိဗ္ဗတ္တိသည် အဒ္ဓါနိဗ္ဗတ္တိ သန္တတိနိဗ္ဗတ္တိ ခဏနိဗ္ဗတ္တိဟု သုံးမျိုးရှိ၏။

- ၁။ ဘဝတစ်ခုဝယ် ပဋိသန္ဓေမှ စုတိတိုင်အောင်သော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကား အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်တရားစုတို့
ဖြစ်ကြ၏။ ယင်း အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်တရားတို့၏ ဖြစ်မှု ဥပ္ပါဒသဘောကား **အဒ္ဓါနိဗ္ဗတ္တိ**တည်း။
- ၂။ ရုပ်သန္တတိအစဉ်အတန်းတစ်ခု နာမ်သန္တတိအစဉ်အတန်းတစ်ခု အတွင်း၌ တည်ရှိကြကုန်သော ရုပ်တရား
နာမ်တရားတို့ကား သန္တတိပစ္စုပ္ပန်တရားစုတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်း သန္တတိပစ္စုပ္ပန်တရားတို့၏ ဖြစ်မှု ဥပ္ပါဒ-
သဘောကား **သန္တတိနိဗ္ဗတ္တိ**တည်း။
- ၃။ ဥပါဒ်-ဦး-ဘင်-ဟူသော ခဏသုံးပါးတို့၏ အပေါင်း၌ အကျုံးဝင်ကြကုန်သော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကား
ခဏပစ္စုပ္ပန်တရားတို့တည်း။ ယင်း ခဏပစ္စုပ္ပန်တရားတို့၏ ဖြစ်မှု ဥပ္ပါဒသဘောကား **ခဏနိဗ္ဗတ္တိ**တည်း။
- ၄။ တစ်ဖန် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၄၈။)ကလည်း ပဋိသန္ဓေခဏမှ စ၍ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း၌
ကံကြောင့် ကမ္မဇရုပ်တို့ ဖြစ်ပုံကိုလည်း မြင်အောင်ရှုရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူပြန်၏။ **ကမ္မတော**
နိဗ္ဗတ္တိတည်း။ အလားတူပင် စိတ်ကြောင့် စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်ပုံ၊ ဥတုကြောင့် ဥတုဇရုပ်ဖြစ်ပုံ၊ အာဟာရကြောင့်
အာဟာရဇရုပ်ဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သိအောင် မြင်အောင်ရှုရန် ညွှန်ကြား-
ထားတော်မူ၏။ ရုပ်တို့၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာကိုလည်းကောင်း၊ ခဏမစဲ တသံသေ ဖြစ်ပျက်
နေသော ယင်း ရုပ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာနှင့် ဖြစ်မှု ဥပ္ပါဒတည်းဟူသော နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာကို
လည်းကောင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ရှုခြင်းတည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၄၉-၂၅၂။)
- ၅။ တစ်ဖန် ရှေးအတိတ်ဘဝ၌ ဆည်းပူးအပ်ခဲ့ပြီးသော ကံ၏ စွမ်းအင်ကြောင့် ပဋိသန္ဓေနာမ်တရားမှစ၍
နာမ်တရားတို့၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာကိုလည်းကောင်း၊ ပဝတ္တိအခါ ဒွါရ အာရုံ တိုက်ဆိုင်ခြင်း
စသော အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော နာမ်တရားတို့၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိ-
လက္ခဏာကိုလည်းကောင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ရှုရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။

(ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၅၂-၂၅၃။)

ရှုကွက်အတိုချုပ် ညွှန်ကြားချက်

... ကာလေန ရှုပ် သမ္မသိတဗ္ဗံ၊ ကာလေန အရူပံ။ ရှုပ် သမ္မသန္တေန ရူပဿ နိဗ္ဗတ္တိ ပဿိတဗ္ဗာ။ သေယျထိဒံ -- ဣဒံ ရှုပ် နာမ ကမ္မာဒိဝသေန စတူဟိ ကာရဏေဟိ နိဗ္ဗတ္တတိ။ တတ္ထ သဗ္ဗေသံ သတ္တာနံ ရှုပ် နိဗ္ဗတ္တမာနံ ပဌမံ ကမ္မတော နိဗ္ဗတ္တတိ။ ပဋိသန္ဓိက္ခယေဝ ဟိ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ တာဝ တိသန္တတိဝသေန ဝတ္ထု-ကာယ-ဘာဝဒသကသင်္ခါတာနိ တိသရူပါနိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ တာနိ စ ခေါ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခယေဝ။ ယထာ စ ဥပ္ပါဒက္ခယေ၊ တထာ ဌိတိက္ခယေဝိ ဘင်္ဂက္ခယေဝိ။ . . . (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၄၈-၂၄၉. . .)

ယထာ စ ရှုပ် သမ္မသန္တေန ရူပဿ၊ ဧဝံ အရူပံ သမ္မသန္တေနပိ အရူပဿ နိဗ္ဗတ္တိ ပဿိတဗ္ဗာ။ သာ စ ခေါ ဧကာသီတိ လောကီယစိတ္တုပ္ပါဒဝသေန။ သေယျထိဒံ -- ဣဒဉ္စိ အရူပံ နာမ ပုရိမဘဝေ အာယူဟိတကမ္မ-ဝသေန ပဋိသန္ဓိယံ တာဝ ဧကူနဝိသတိစိတ္တုပ္ပါဒပွဘေဒံ နိဗ္ဗတ္တတိ။ . . . (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၅၂။)

နိဗ္ဗတ္တိ ပဿိတဗ္ဗာတိ ပဌမံ တာဝ အာဂမာနုသာရတော အနုမာနဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တတော ပရံ အနုတ္တ-မေန ဗလပ္ပတ္တေ ဘာဝနာဉာဏေ ပစ္စက္ခတောပိ ဒိဿတိတိ။ (မဟာဋီ-၂-၃၉၉။)

ပဋိသန္ဓေအဓိကဝယ် ကာယဒသကကလာပ် ဘာဝဒသကကလာပ် ဟဒယဒသကကလာပ်တည်းဟူသော ရုပ်တရားတို့၏ ကံကြောင့် စ၍ဖြစ်ပေါ်လာပုံ နိဗ္ဗတ္တိသဘောကိုလည်းကောင်း၊ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း၌ ရုပ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ဥပ္ပါဒတည်းဟူသော နိဗ္ဗတ္တိသဘောကိုလည်းကောင်း၊ စိတ် ဥတု အာဟာရတည်းဟူသော အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇရုပ်တို့၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိသဘောကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းရုပ်တို့၏ ဘဝတစ်လျှောက် အဆက်မပြတ် အထပ်ထပ်ဖြစ်မှု ဥပ္ပါဒတည်းဟူသော နိဗ္ဗတ္တိသဘောကိုလည်းကောင်း၊ အလားတူပင် ပဋိသန္ဓေအဓိကမှစ၍ နာမ်တရားတို့၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိသဘောကိုလည်းကောင်း၊ ဘဝတစ်လျှောက်၌ ယင်းနာမ်တရားတို့၏ ဒွါရ အာရုံ တိုက်ဆိုင်ခြင်း စသောအကြောင်းတရားတို့ကြောင့် အထပ်ထပ်ဖြစ်မှု ဥပ္ပါဒတည်းဟူသော နိဗ္ဗတ္တိသဘောကိုလည်းကောင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သိအောင် မြင်အောင် ရှုပါ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၄၈-၂၅၂။)

နိဗ္ဗတ္တိ ပဿိတဗ္ဗာ -- ပဋိသန္ဓေအဓိကမှစ၍ ဘဝတစ်လျှောက်ဝယ် ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်မှု ဥပ္ပါဒတည်းဟူသော နိဗ္ဗတ္တိသဘောကို ရှုပါ-ဟူသည် ရွှေဦးစွာ အာဂမတည်းဟူသော ကျမ်းဂန်ဒေသနာတော်၏ နောက်သို့ ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်လျှောက်သောအားဖြင့် **အနုမာန = မှန်းဆသည်၏ အခွမ်းပြင့်** ရှုအပ်၏။ ထိုသို့ ရှုသည်မှ နောက်ကာလ၌ အစဉ်သဖြင့် ဆက်လက်၍ ရှုပွားလတ်သောအခါ ဘာဝနာဉာဏ်သည် စွမ်းအားရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလတ်သော် **ပစ္စက္ခတောပိ ဒိဿတိ = ပစ္စက္ခအားဖြင့်လည်း ဉာဏ်၌ ထင်လာပေလတ္တံ့ = ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့်လည်း ရှု၍ ရရှိပေလတ္တံ့။** (မဟာဋီ-၂-၃၉၉။)

ဤ **အနုမာနဉာဏ်**ကား ပစ္စက္ခဉာဏ်၏ ရှေးကဖြစ်သော အနုမာနဉာဏ်တည်း။ သာဝကတစ်ဦးသည် ယင်းအနုမာနဉာဏ်တွင်သာ ရပ်တန့်၍ နေရသည်မဟုတ်၊ ယင်း အနုမာနဉာဏ်မှ တစ်ဆင့် ပစ္စက္ခဉာဏ်သို့ ဆိုက်အောင် ပွားများ အားထုတ်ရ၏။

ဆိုလိုသည်မှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။ -- ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် သမာဓိကို အောင်မြင်စွာ ထူထောင်ပြီးသောအခါ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စတင်၍ ကြိုးစားအားထုတ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုအခါ ဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ ကိုယ်ပိုင် သဘာဝလက္ခဏာ အသီးအသီးကို စတင်၍ နှလုံးသွင်းရ၏။

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အန္တယဉာဏ် အကြောင်း

- ၁။ ပထဝီဓါတ်၏ မာမှုသဘော၊
- ၂။ အာပေါဓါတ်၏ ယိုစီးမှုသဘော၊
- ၃။ တေဇောဓါတ်၏ ပူမှုသဘော၊
- ၄။ ဝါယောဓါတ်၏ ထောက်ကန်မှုသဘော -

ဤဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ ကိုယ်ပိုင် သဘာဝလက္ခဏာ အသီးအသီးကို စတင်၍ နှလုံးသွင်းသည် ဖြစ်အံ့။ နှလုံးသွင်းလျှင် သွင်းချင်း ချက်ချင်း ရုပ်ကလာပ်များကို ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်ရန်၊ ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုတစ်ခု၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိကြသော ဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာ အသီးအသီးတည်းဟူသော ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝသို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်ဖို့ရန် ထိုးထွင်းသိမြင်ဖို့ရန် သိမ်းဆည်းနိုင်ဖို့ရန် အချက်မှာ (အရှင် သာရိပုတ္တရာ အရှင်ဗာဟိယဒါရုစိရိယ မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ကဲ့သို့ အလွန်အလွန် ပါရမီရင့်ညောင်းသည့် သူ-တော်ကောင်း မဟုတ်ခဲ့လျှင်) အလွန်ခက်ခဲဖွယ်ရာ ရှိ၏။

ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုတစ်ခု အတွင်း၌ တည်ရှိသော ဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ ကိုယ်ပိုင် သဘာဝလက္ခဏာသည် ရှိလေ၏ - ဟု ဘုရားဟော ကျမ်းဂန်ဒေသနာတော်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်လျက် ဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ သဘာဝလက္ခဏာ ဟူသော မာမှု၊ ယိုစီးမှု၊ ပူမှု၊ ထောက်ကန်မှု သဘောတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းလျက် ရှုပွားရ၏။ ယင်းသို့ သိမ်းဆည်းရှုပွားရာ၌ ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုတစ်ခု၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော ဓါတ်ကြီးလေးပါး-တို့၏ ကိုယ်ပိုင် သဘာဝလက္ခဏာဟူသော ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် မဆိုက်မီ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် (သန္တတိယန သမူဟယန ကိစ္စယန ဟူသည့်) ရုပ်အတုံးအခဲကြီးများကို ဉာဏ်ဖြင့် မဖြိုခွဲနိုင်သေးသည့်အတွက် သန္တတိပညတ် သမူဟပညတ် ဟူသည့် ပညတ်နယ်မှာပင် ဘာဝနာဉာဏ်သည် ကျက်စားခွင့် ရရှိနေသေး၏။

သို့သော် ယင်းပညတ်တို့ကား၊ ယင်းပညတ်တို့မှ ပရမတ်ဟူသည့် ဓါတ်အနှစ်ကို ထုတ်ယူ၍ ရရှိနိုင်သည့် ပညတ်တို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ပထဝီကသိဏဘာဝနာဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အရပ်ဆယ်မျက်နှာ၌ ပျံ့နှံ့-လျက်တည်ရှိနေသော ပထဝီကသိုဏ်းပညတ်ကဲ့သို့သော ပရမတ္ထဓါတ်သား ထုတ်ယူ၍မရနိုင်သော ပညတ်မျိုးကား မဟုတ်ပေ။ အာကာသကသိုဏ်းကဲ့သို့ ပရမတ္ထဓါတ်သား ထုတ်ယူ၍မရနိုင်သော ပညတ်မျိုးလည်း မဟုတ်ပေ။

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် သန္တတိပညတ်စသည့် ပညတ်အတုံးအခဲများ မကင်းစင်သေးသည့် - မာမှု၊ ယိုစီးမှု၊ ပူမှု၊ ထောက်ကန်မှု - ဟူသည့် ဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ သဘာဝကိုပင် ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်း ရှုပွားနေရ၏။ ယင်းသို့ သိမ်းဆည်းရှုပွားနေသဖြင့် ဘာဝနာဉာဏ်သည် စွမ်းအင်ပြည့်ဝခြင်းသို့ ရောက်ရှိလာလတ်သော် ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုတစ်ခု အတွင်း၌ တည်ရှိသော ဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာတည်းဟူသော ပရမတ္ထဓါတ်သားတို့ကိုလည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တည်းဟူသော ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့်လည်း ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်နိုင်သည်သာ ဖြစ်၏။ (ရှုပုံအကျယ်ကို ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတွင် ကြည့်ပါ။)

အလားတူပင် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ဤနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာကို ရှုသည့်အပိုင်းတွင်လည်း အတိတ်က ကံကြောင့် ပဋိသန္ဓေ ရုပ်တရားနာမ်တရားတို့ ဖြစ်ပေါ်လာရပုံကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းအတိတ်ကံကြောင့်ပင် ဘဝတစ်လျှောက် ဝိပါကဝဋ်တွင် အကျုံးဝင်သော ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာရပုံကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓေနာမ်ရုပ် စသည့် ရုပ်နာမ်တို့၏ စ၍ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိသဘောကိုလည်းကောင်း ဘာဝနာဉာဏ်ဖြင့် လှမ်း၍ရှုလိုက်ရာ၌ ဘာဝနာဉာဏ် မရင့်ကျက်သေးမီ၌ ချက်ချင်း သိမြင်နိုင်သည်ကား မဟုတ်သေး။ အာဂမတည်းဟူသော ဘုရားဟော ဒေသနာတော် ကျမ်းဂန်များ၌ လာရှိသည့်အတိုင်း - ပဋိသန္ဓေအခိုက်၌ ရုပ်အမျိုးအစား (၃၀) ရှိ၏။ တိဟိတ်သောမနဿ ပဋိသန္ဓေ ဖြစ်လျှင် နာမ်တရား (၃၄) ရှိ၏ - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ကျမ်းဂန် အဆိုအမိန့်များ၏

နောက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အနုမာနဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် မျက်ရမ်းမှန်းဆ၍သာ ရှုရ၏။ သို့သော် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မျက်ရမ်းမှန်းဆ၍ ရှုရသည့် အနုမာနဉာဏ်အဆင့်မျှတွင်သာ ရပ်တန့်၍ မနေဘဲ အစဉ်သဖြင့် ပစ္စက္ခဉာဏ်သို့ ဆိုက်သည်တိုင်အောင် ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်း ရှုပွားရမည်သာ ဖြစ်၏။

ယင်းသို့ အနုမာနအားဖြင့် မျက်ရမ်းမှန်းဆ၍ ရှုရာ၌ ဘာဝနာဉာဏ်၏ မရင့်ကျက်သေးမီ အချိန်ကာလ အတွင်းဝယ် ပဋိသန္ဓေဘက်သို့ တာစူ၍ ရုပ်နာမ်တို့ကို အစဉ်အတိုင်း သိမ်းဆည်း၍ သွားလေရာ၊ သံသရာတစ်လျှောက် ပညတ်နယ်၌ ကျက်စားမှု များပြားခဲ့သော စိတ်၏အလေ့အကျင့်ကြောင့်၊ ယင်းစိတ်တို့တွင် အကျိုးဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ခေါ် မနသိကာရက ပညတ်ကို နှလုံးသွင်းမိခြင်းကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရံခါ ပညတ်ပုံရိပ်များကိုလည်း တွေ့နေရတတ်သေး၏။ သန္တတိပညတ် သမူဟပညတ် သဏ္ဌာနပညတ်စသည့် ပညတ်အတုံးအခဲများ မကင်းစင်သေးသည့် ရုပ်တုံးရုပ်ခဲများတည်း။ သို့သော် ယင်းပညတ်တို့ကား၊ ယင်းတို့မှ ပရမတ်ဟူသည့်ခါတ်အနှစ်ကို ထုတ်ယူ၍ ရရှိနိုင်သော ပညတ်တို့သာ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်က ပညတ်မကင်းစင်သေးသည့် ယင်းရုပ်တုံးရုပ်ခဲ၌ တည်ရှိသော ဓါတ်ကြီးလေးပါးကစတင်၍ တစ်ဖန် ပြန်၍ သိမ်းဆည်းရ၏။ ရုပ်ကလာပ်များကို တွေ့မြင်သောအခါ ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုတစ်ခု၌ တည်ရှိသော ဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းရ၏။ အောင်မြင်မှုရခဲ့သော် ကြွင်းကျန်သော ရုပ်နာမ်တို့ကို ဆက်လက်၍ သိမ်းဆည်းရ၏။ ပညတ်ပုံရိပ်များ ထင်လာတိုင်း ဤနည်းစနစ်ကိုပင် အသုံးပြုရ၏။ ဤသို့ အစဉ်အတိုင်း ကျင့်ခဲ့သော် ဘာဝနာဉာဏ်သည်လည်း စွမ်းအားရှိန်စော် အာနုဘော် ကြီးရင့်ခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် ပဋိသန္ဓေ နာမ်ရုပ်တို့၏ စ၍ ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာကိုလည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တည်းဟူသော ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်နိုင်ပေသည်။

အလားတူပင် အစဉ်အတိုင်း ဆက်လက်၍ ကျင့်ခဲ့သော် ဘာဝနာဉာဏ်သည်လည်း စွမ်းအားကြီးမား၍ ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် အတိတ်ဘဝက ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သည့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့ ခြံရံထားအပ်သော သင်္ခါရ ကံတို့ကိုလည်း ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းဆည်း၍ ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ ယင်း အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေ နာမ်ရုပ်စသည့် ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ အကျိုးရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ နိဗ္ဗတ္တိသဘောကိုလည်း တွေ့မြင်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ (သိမ်းဆည်း ရှုပွားပုံ အကျယ်ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်းတွင် ကြည့်ပါ။)

ယင်းရှုကွက်တွင် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံစသော ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေ နာမ်ရုပ်စသည့် ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ အကျိုးတရားတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ထွင်းဖောက်သိမြင်အောင် ရှုသည့်အပိုင်းကား ပစ္ဆယတော ဥဒယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် အဖြစ်ကို ရှုနည်းတည်း။ အကျိုးရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်မှု ဥပ္ပါဒသဘောကို ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ထွင်းဖောက် သိမြင်အောင် ရှုသည့်အပိုင်းကား ဓဏတော ဥဒယဒဿန = ဓဏအားဖြင့် အဖြစ်ကို ရှုနည်းတည်း။ (ရှုပွားပုံ အကျယ်ကို ဝိပဿနာပိုင်း ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ခန်းတွင် ကြည့်ပါ။)

မည်ကဲ့သို့သော ကံပါနည်း

ယင်းသို့ ရှုရာ၌ ဥပနိသသုတ္တန်ကို ဖွင့်ဆိုထားကြကုန်သော သံယုတ် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့က (သံ-ဋ္ဌ-၂-၄၉။သံ-ဋီ-၂-၆၃။) - မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောက်ျားသည် ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတို့ကို စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်ရသကဲ့သို့ အလားတူပင် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ပဋိသန္ဓေနာမ်ရုပ် စသည့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို

ကောင်းသော ည တစ်ညပိုင်း - ပစ္စက္ခဉာဏ် နှင့် အန္တယဉာဏ် အကြောင်း

လည်းကောင်း၊ ယင်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ စ၍ ဖြစ်ခြင်း နိဗ္ဗတ္တိသဘောလက္ခဏာကိုလည်းကောင်း၊ ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါနံ သင်္ခါရ ကံ စသော အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေနှာမ်ရုပ်စသော ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ အကျိုးရုပ်နှာမ်တို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း သမုဒယသဘောကိုလည်းကောင်း သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တည်းဟူသော ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ရမည်ဟု ဖွင့်ဆိုထားတော်မူကြ၏။

ယင်းသို့ သိပါမှသာလျှင် ယင်းသို့ မြင်ပါမှသာလျှင် ယင်းသို့ သိသောသူအားသာလျှင် ယင်းသို့ မြင်သော သူအားသာလျှင် အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းကြောင်း အရိယမဂ်ဖိုလ်ကို ရရှိနိုင်သည်ဟု ဘုရားရှင်ကလည်း ဤ ဥပနိသသုတ္တန်၌ ဟောကြားတော်မူလျက် ရှိ၏။

တစ်ဖန် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာကလည်း (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၃၇။) ဝိပဿနာဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းလျက် ရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ကံတို့၏ ထူးထွေကွဲပြားမှု ဝိပါကအကျိုးတရားတို့၏ ထူးထွေကွဲပြားမှုကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိအောင် ရှုရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။

ထို့ကြောင့် အသင်သူတော်ကောင်းသည်လည်း အတိတ်အကြောင်းတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းရာ၌ စက္ခု-ဝိညာဏ်ဖြင့် ရူပါရုံအမျိုးမျိုးကို မြင်တွေ့နေရသကဲ့သို့၊ ရှုနေသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရသော အလင်းရောင်အကူအညီဖြင့် ယင်းအတိတ်ဘဝက ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါနံ သင်္ခါရ ကံတို့ကို ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်အောင် ရှုပါ။

သတ္တဝါတို့ဝယ် တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး အဝိဇ္ဇာချင်း တဏှာချင်း ဥပါဒါနံချင်းလည်း မတူညီကြပေ။ သင်္ခါရ ကံချင်းလည်း မတူညီကြပေ။

အချို့ကား အမျိုးသားဘဝကို ရရှိရန် ဦးတည်ချက်ဖြင့် ကံကို ထူထောင်ခဲ့ကြ၏။ ယင်းကံဝယ် အမျိုးသား ဟု အသိမှားမှု အဝိဇ္ဇာ၊ အမျိုးသားဘဝကို တွယ်တာတပ်မက်မှု တဏှာ၊ အမျိုးသားဘဝကို စိတ်ကပ်ရောက်စွဲနေမှု ဥပါဒါနံတို့ ခြံရံလျက် ရှိကြ၏။ အချို့ကား အမျိုးသမီးဘဝကို ရရှိရန် ဦးတည်ချက်ဖြင့် ကံကိုထူထောင်ခဲ့ကြ၏။ ယင်းကံဝယ် အမျိုးသမီးဟု အသိမှားမှု အဝိဇ္ဇာ၊ အမျိုးသမီးဘဝကို တွယ်တာတပ်မက်မှု တဏှာ၊ အမျိုးသမီး ဘဝကို စိတ်ကပ်ရောက်စွဲနေမှု ဥပါဒါနံတို့ ခြံရံလျက် ရှိကြ၏။

အလားတူပင် သင်္ခါရ ကံချင်းလည်း တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး မတူထူးခြားကွဲပြားလျက်ပင် များသောအားဖြင့် ရှိတတ်၏။ အချို့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ဒါနကံက အကျိုးပေးနေ၏။ အချို့၌ သီလကံက အကျိုးပေး-နေ၏။ အချို့၌ ဘာဝနာကံက အကျိုးပေးနေ၏။ တစ်ဖန် ဒါနကံ၌လည်း အချို့သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ဆွမ်းလှူခဲ့သည့်ကံက အကျိုးပေးနေ၏။ အချို့၌ ပန်းလှူခဲ့သည့်ကံက အကျိုးပေးနေ၏။ အချို့၌ သင်္ကန်း-လှူခဲ့သည့်ကံက အကျိုးပေးနေတတ်ပြန်၏။ အလားတူပင် သီလကံ၌လည်း အချို့၌ ငါးပါးသီလကုသိုလ်ကံက၊ အချို့၌ (၈)ပါးသီလကုသိုလ်ကံက၊ အချို့၌ (၁၀)ပါးသီလကုသိုလ်ကံက အကျိုးပေးနေတတ်၏။ အလားတူပင် ဘာဝနာကံအရာ၌လည်း အချို့ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ အာနာပါနဘာဝနာကံက၊ အချို့၌ မေတ္တာဘာဝနာကံက၊ အချို့၌ ကသိုဏ်းဘာဝနာကံက အကျိုးပေးနေတတ်၏။ (ဥပစာရ ကာမာဝစရ သမာဓိဇောများကို အထူး ရည်ညွှန်းထားပါသည်။)

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့ဝယ် တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး ကံချင်းလည်း မတူကွဲပြားခြားနားလျက် ရှိတတ်ပေသည်။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်း အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါနံတို့၏ ထူးထွေကွဲပြားမှုကိုလည်းကောင်း၊ အကျိုးပေးနေသော ယင်း သင်္ခါရ ကံတို့၏ ထူးထွေ ကွဲပြားမှုကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းထူးထွေ ကွဲပြားနေသော